

Реформа на Сумщині

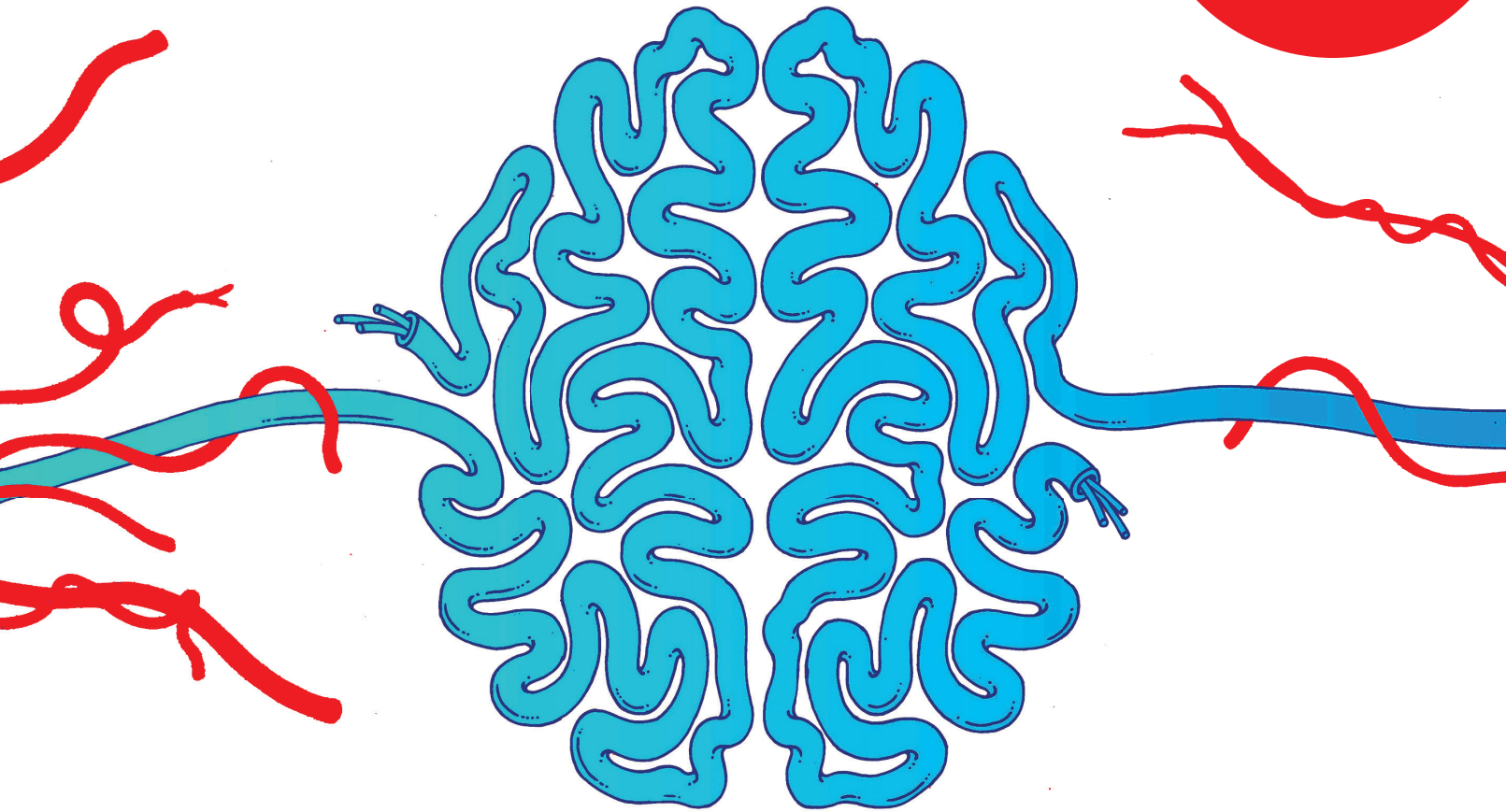
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

Роздаткові матеріали Сумського Центру розвитку місцевого самоврядування www.decentralization.gov.ua

Концепція створення
Центрів безпеки громад

Польський досвід у сфері реагування
на кризові ситуації

vol.8
2018
січень

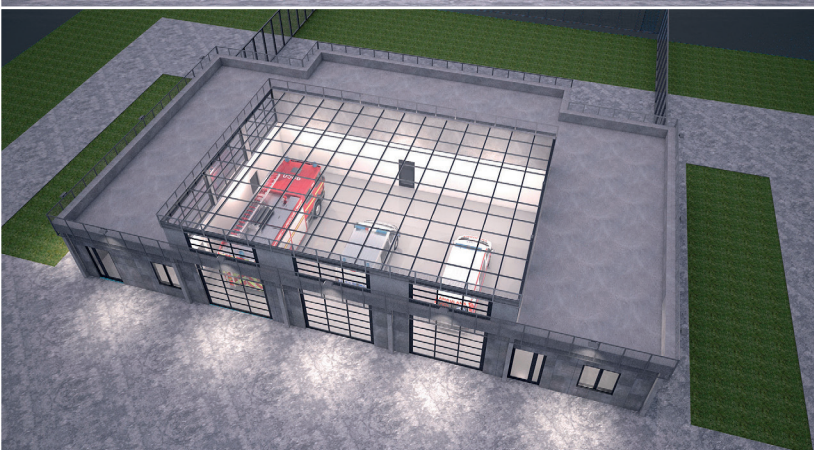

ЦЕНТРИ БЕЗПЕКИ ГРОМАД

Донецька, Вінницька та Сумська області розробили
нову модель безпеки, цивільного захисту та реагування
на кризові ситуації в ОТГ

Роздаткові матеріали не є засобом масової інформації. Розповсюджуються безкоштовно під час публічних та навчальних заходів, організованих Сумським Центром розвитку місцевого самоврядування, створеним за підтримки Програми "U-LEAD з Європою".

Модельний проект Центру безпеки громади, будівництво якого заплановано в Краснопільській та Недригайлівській ОТГ Сумської області в 2018-2019 рр.

За основу проекту була взята модель Пожежної станції в м. Ассе, муніципалітет розташований в бельгійській провінції Фламандський Брабант. Бельгійський проект розроблений в 2014 році архітектором Філіпом Дюжарденом з компанії Franki Construct. Місто Ассе має населення 29 558 чол., площа 49,64 км², щільність населення 595 жи-

телів на км². За характеристиками м. Ассе дуже схоже на звичайний український районний центр.

Оригінальний проект займає площу понад 8 тис. м². Проте, варіант для Недригайлівської та Краснопільської ОТГ планується значно меншим за розміром. Можливо, наступні об'єднані територіальні громади в Сумській області будуть

планувати більші за розміром станції, даний проект це дозволяє. Орієнтовна площа проекту буде трохи більше 500 м². Що стосується корисної площі, тобто місця, де будуть знаходитися відповідні служби, то це буде десь 480 м². 30-40 соток для цього в принципі достатньо. Там будуть кімнати і для відпочинку, і для прийому їжі, і душові, і окремо конференц-зала.

Концепція створення Центрів безпеки громад в ОТГ

Спільне бачення
Донецького, Вінницького та Сумського підрозділів
"Центру розвитку місцевого самоврядування"

Артем Вівдич,
директор Донецького "Центру розвитку
місцевого самоврядування"

Олег Левченко,
директор Вінницького "Центру розвитку
місцевого самоврядування"

Олександр Хоруженко,
директор Сумського "Центру розвитку
місцевого самоврядування"

Іван Образцов,
експерт з регіонального розвитку ГО
"Подільська агенція регіонального
розвитку"

Дмитро Лук'янець,
радник з питань децентралізації
Сумського "Центру розвитку місцевого
самоврядування"

Максим Ткач,
радник з питань децентралізації
Донецького "Центру розвитку місцевого
самоврядування"

З 2014 року в Україні відбувається реформування багатьох сфер суспільного життя. Однією із важливих змін є реформування в сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку в умовах децентралізації влади, що передбачає розширення повноважень органів місцевого самоврядування, у тому числі, у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку.

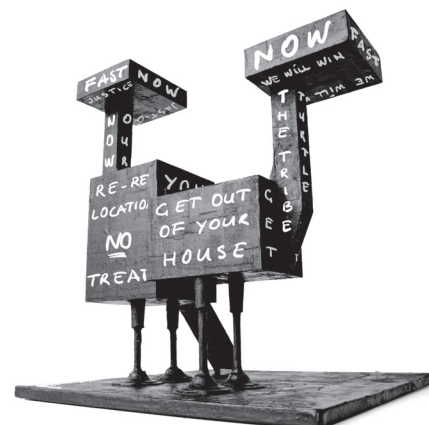
Для реформування у цій сфері були прийняті такі документи, які визначають напрямок реформ – Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р та Стратегія реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р.

Цілями змін є належний рівень безпеки життєдіяльності громадян по всій території України, створення ефективної системи профілактики надзвичайних ситуацій та реагування на ситуації та події, які загрожують безпеці життєдіяльності громадян, скорочення часу прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику [до 10 хвилин у місті та до 20 хвилин у сільській місцевості]; створення оптимальної системи управління єдиною державною системою цивільного захисту та підвищення ефективності її функціонування.

На національному та регіональному рівнях питаннями у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку відповідають наступні органи державної влади: Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція України, Національна гвардія України, Державна служба з надзвичайних ситуацій України, їхні територіальні підрозділи, державні адміністрації.

На місцевому рівні питаннями у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку відповідають територіальні підрозділи Національної поліції України та Державної служби з надзвичайних ситуацій України, органи місцевого самоврядування.

Також в деяких громадах створені або планують створювати підрозділи місцевої пожежної охорони та аварійно-рятувальні служби, на які покладені наступні функції: забезпечення постійної готовності сил і засобів до ліквідації надзвичайних ситуацій; запобігання виникненню пожеж та нещасним випадкам під час пожеж; гасіння пожеж, рятування людей, надання допомоги у разі ліквідації наслідків інших надзвичайних ситуацій; надання з використанням спеціальних аварійно-рятувальних засобів допомоги громадянам [населенню] у разі виникнення подій у побуті, які загрожують їхньому життю і здоров'ю або можуть завдати матеріальної шкоди; організація відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій тощо.

При цьому треба зазначити, що цей процес відбувається досить хаотично, тобто, громади створюють місцеву пожежну охорону за власним бажанням, лише погоджуючи ці рішення з територіальними підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Тому кількість установ місцевої пожежної охорони, їхня професійність різняться в регіонах України. А це створює таку ситуацію, коли рівень безпеки життєдіяльності громадян в різних громадах залежить від політичної волі та зацікавленості керівника громади, її фінансового стану тощо. І тому отримуємо різний рівень безпеки життєдіяльності громадян на території України.

Але безпека – це таке суспільне благо, рівень якого потрібно підтримувати на належному рівні по всій території держави. Тому зараз виникає потреба, щоб зробити процес реформування у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку більш керованим, більш чітко розподілити повнова-

ження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку, мобілізувати фінанси громад для створення матеріально-технічної бази центрів безпеки громади та підтримки їхньої поточної діяльності та інше.

Державна служба з надзвичайних ситуацій України та органи місцевого самоврядування повинні бути відповідальними за реалізацію повноважень у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян, Національна поліція України та органи місцевого самоврядування мають відповідати за реалізацію повноважень у сфері забезпечення правопорядку, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та органи місцевого самоврядування мають відповідати за створення належної матеріально-технічної бази у громадах для функціонування центрів безпеки громад [див. таблиця 1].

Таблиця 1. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку

Органи влади	Повноваження
Кабінет Міністрів України	Затвердження створення великих та малих безпекових округів; затвердження державної програми підтримки створення центрів безпеки громади
Державна служба з надзвичайних ситуацій України	Розробка критеріїв створення великих та малих безпекових округів; затвердження цих критеріїв; проект створення великих та малих безпекових округів; класифікація ситуацій, що впливають на безпеку життєдіяльності громадян; розробка та затвердження стандартів реагування на різні ситуації, що впливають на безпеку життєдіяльності громадян; навчання співробітників Центрів безпеки громади та їх допуск до роботи; атестація центрів безпеки громади; функціональне керування Центрами безпеки громади ; розробка з зацікавленими органами державної влади та їх територіальними підрозділами плану управління кризовими ситуаціями для областей, великих та малих безпекових округів
Територіальні підрозділи Національної поліції України	Визначення кількості дільничних та території їх обслуговування у безпековому окрузі; графік роботи дільничних
Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	Розробка державної програми підтримки створення центрів безпеки громади; виділення коштів державної підтримки створення центрів безпеки громади; розробка типових проектів центрів безпеки громади
Обласні державні адміністрації	Створення та утримання чергово-диспетчерської системи екстреної допомоги населенню за єдиним безкоштовним телефонним номером
Органи місцевого самоврядування	Створення та утримання Центрів безпеки громади ; кадрове та фінансове забезпечення Центрів безпеки громади [у тому числі і у рамках договорів про співробітництво територіальних громад]; організація навчання співробітників Центрів безпеки громади ; створення та підтримка належної матеріально-технічної бази Центрів безпеки громади [у тому числі і у рамках договорів про співробітництво територіальних громад]; створення та утримання системи оповіщення населення відповідної території; розробка спільно з територіальними підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій України плану управління кризовими ситуаціями для відповідних територій; утримання захисних споруд та засобів цивільного захисту населення; сприяння органам Національної поліції України у вирішенні питань щодо створення належних умов для служби дільничних поліцейських на відповідній території; створення безпекових дільниць

З метою підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час кризових ситуацій та посилення координації їхніх дій у профілактиці та реагуванні на такі ситуації пропонується територіальна організація управління у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку, яка показана на схемі 1.

Для підвищення рівня безпеки життєдіяльності громадян та забезпечення часу прибуття 10 хвилин у місті та до найвіддаленішого населеного пункту у сільській місцевості не більше 20 хвилин з моменту отримання повідомлення про виникнення пожежі або надзвичайної ситуації територія **України буде розподілена на великі та малі безпекові округи та безпекові дільниці**. Проект створення малих та великих безпекових округів готує Державна служба з надзвичайних ситуацій, а затверджує цей проект Кабінет Міністрів України.

В центрі малого безпекового округу створюється Центр безпеки громади, фінансування поточної діяльності якого здійснюється із місцевого бюджету однієї громади [якщо малий безпековий округ утворений на території частини однієї територіальної громади] або в рамках договору про співробітництво територіальних громад [якщо безпековий округ створений на території декількох територіальних громад].

Безпекові дільниці утворюються за рішенням органів місцевого самоврядування. На території безпекової дільниці створюється пункт безпеки громади.

Технічні вимоги до центрів та пунктів безпеки

громади встановлюються Державною службою з надзвичайних ситуацій з урахуванням кількості та структури населення територіальної громади; наявності на території територіальних об'єктів техногенної небезпеки [промислових підприємств, підприємств видобувної галузі, об'єктів електроенергетики та газопостачання, сховищ хімічних чи отруйних речовин, полігонів твердих побутових відходів, водоочисних споруд, гідротехнічних споруд тощо); стану транспортної інфраструктури [наявності та технічного стану доріг, під'їзних шляхів, мостів, залізничних шляхів, шляхопроводів] тощо. Також треба зазначити, що в центрах та пунктах безпеки громади, якщо є змога, передбачити приміщення для роботи дільничних інспекторів поліції.

Задля фінансування заходів, що будуть сприяти реалізації реформування у сфері у сфері забезпечення безпеки життєдіяльності громадян та правопорядку, потрібна насамперед мобілізація коштів місцевих бюджетів, але важливу роль буде мати також підтримка з державного бюджету.

Результатами реалізації заходів реформування стане: забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення; створення ефективної системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій; удосконалення системи реагування на пожежі, надзвичайні ситуації та інші небезпечні події, скорочення часу прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця виклику [до 10 хвилин у місті та до 20 хвилин у сільській місцевості]; більш вагоме залучення органів місцевого самоврядування до управління кризовими ситуаціями; зменшення економічних збитків у разі виникнення кризових ситуацій.

Схема 1. Модель управління у сфері безпеки на рівні нового адміністративного округу (об'єднання нинішніх декількох районів)

Національний рівень. Кризові ситуації національного рівня

КМУ, МВС, Нацполіція, ДСНС, Нацгвардія, Кризовий центр ДСНС

- План управління кризовими ситуаціями національного рівня; класифікація кризових ситуацій; стандарти реагування на кризові ситуації; регламент взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час кризових ситуацій

Регіональний рівень. Кризові ситуації, що потребують залучення сил та засобів більше ніж одного великого безпекового округу

Обласні державні адміністрації, територіальні підрозділи Нацполіції та ДСНС, обласні комісії з надзвичайних ситуацій

- План управління кризовими ситуаціями обласного рівня; перелік територій з підвищеним ризиком виникнення кризових ситуацій

Великий безпековий округ. Кризові ситуації, що потребують залучення сил та засобів більше ніж одного малого безпекового округу

Державні адміністрації, територіальні підрозділи Нацполіції та ДСНС, окружні комісії з надзвичайних ситуацій великого безпекового округу

- Окружний план управління кризовими ситуаціями великого безпекового округу

Малий безпековий округ [охоплює територію частини великої територіальної громади, однієї територіальної громади або декількох територіальних громад]. Кризові ситуації, що не потребують залучення сил та засобів більше ніж одного малого безпекового округу

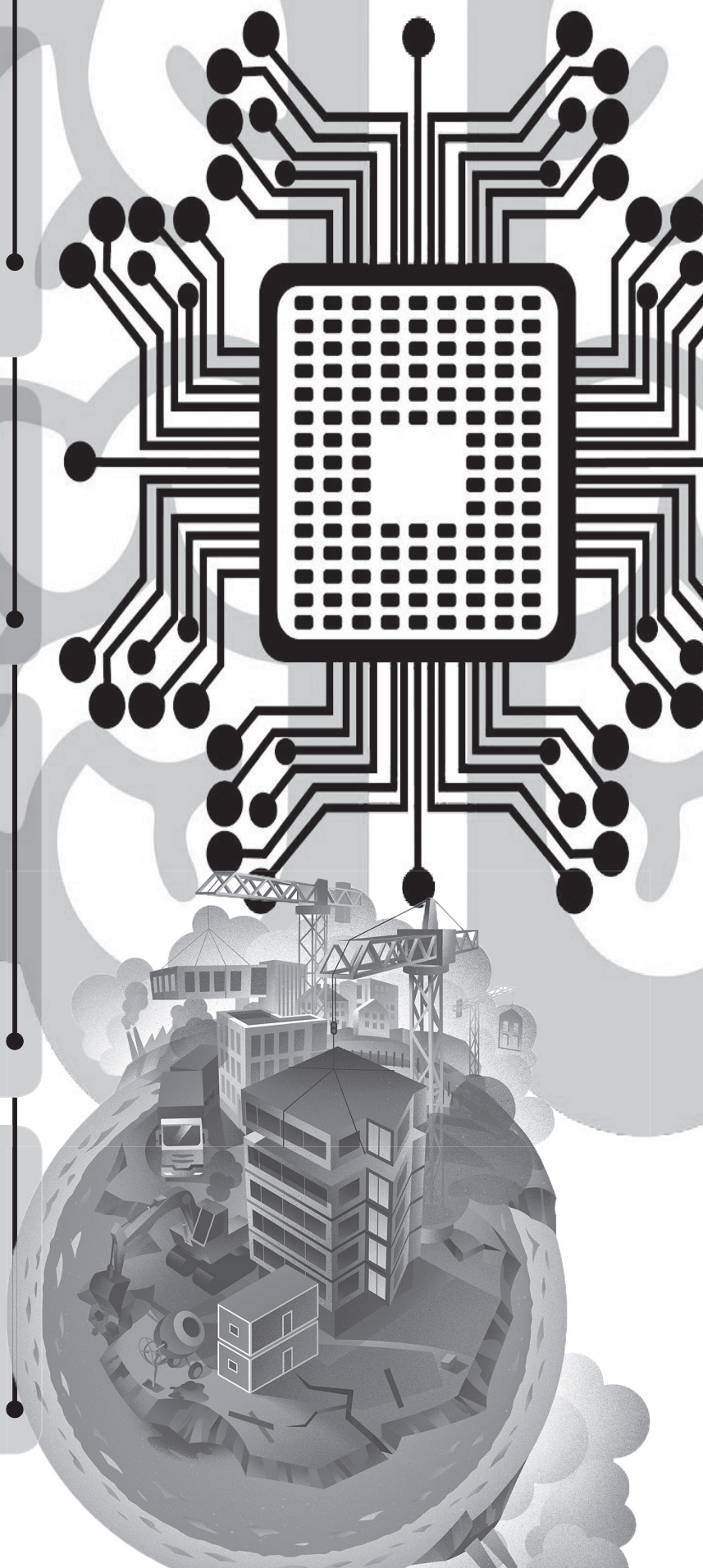
Державні адміністрації, територіальні підрозділи Нацполіції та ДСНС, окружні комісії з надзвичайних ситуацій малого безпекового округу, Центр безпеки громади [який створюється в рамках співробітництва територіальних громад]

- Окружний план управління кризовими ситуаціями малого безпекового округу

Безпекова ділянка [охоплює територію однієї територіальної громади або частини територіальної громади]

Органи місцевого самоврядування, комісії з надзвичайних ситуацій територіальної громади, підрозділ чи співробітник, що відповідає за безпеку життєдіяльності громадян та правопорядок у громаді, пункт безпеки громади

- План управління кризовими ситуаціями у громаді

Створення комунальних аварійно-рятувальних служб в ОТГ

Створення комунальних аварійно-рятувальних служб має здійснюватись з урахуванням наступних факторів:

- наявності на території ОТГ об'єктів техногенної небезпеки (промислових підприємств, підприємств видобувної галузі, об'єктів електроенергетики та газопостачання, сховищ хімічних чи отруйних речовин, полігонів твердих побутових відходів, водоочисних споруд, гідротехнічних споруд тощо)
- стану транспортної інфраструктури (наявності та технічного стану доріг, під'їзних шляхів, мостів, залізничних шляхів, шляхопроводів тощо)
- стану інфраструктури зв'язку (наявність провідного телефонного зв'язку, мережа та якість стільникового зв'язку, покриття території ОТГ провідним радіомовленням та FM – радіостанціями тощо)
- кількості та структури населення ОТГ
- наявності на території ОТГ підрозділів ДСНС, в тому числі професійної пожежної охорони
- наявності на території ОТГ підрозділів місцевої або добровільної пожежної охорони
- кількості населених пунктів на території ОТГ
- можливостей міжмуніципального співробітництва з суміжними ОТГ з відповідних питань
- наявності на території ОТГ ділянок державного кордону України або близькості таких ділянок
- наявності на території ОТГ підрозділів Збройних сил України, Державної прикордонної служби тощо
- наявності на території ОТГ водойм чи інших водних об'єктів, придатних для використання як джерела пожежного водопостачання та шляхів під'їзду до них
- фінансових можливостей ОТГ
- інших індивідуальних можливостей ОТГ

З урахуванням перелічених факторів є можливим обрати одну із наступних моделей організації комунальної аварійно-рятувальної служби:

- Центр безпеки громади
- Пункт безпеки громади
- Розподілена комунальна аварійно-рятувальна служба

Центр безпеки громади

Створення центрів безпеки громади (ЦБГ) є доцільним в ОТГ з кількістю населення більшою від 12-15 тис. чоловік при тому, що більшість населення проживає в адміністративному центрі ОТГ.

ЦБГ створюється як комунальна установа відповідною місцевою радою.

ЦБГ розміщується в окремій спеціалізованій будівлі з гаражним приміщенням розрахунком

як мінімум на два спеціалізованих автомобілі. Крім того, будівля ЦБГ має містити:

- Приміщення диспетчера обладнане відповідними засобами зв'язку та оповіщення
- Приміщення для перебування чергової зміни рятувальників з кімнатою для нічного відпочинку
- Побутове приміщення
- Приміщення для приготування та прийому їжі
- Приміщення з окремим входом для розташування посту Національної поліції
- Приміщення для розташування чергової зміни невідкладної чи швидкої медичної допомоги

Розрахунок особового складу ЦБГ включає:

- Керівника ЦБГ
- Заступника керівника ЦБГ (за необхідністю)
- Чотири чергових варти у складі начальника варти, водія спеціалізованого автомобіля, двох рятувальників
- Трьох або чотирьох диспетчерів

Чергування у ЦБГ організується цілодобово.

ЦБГ обладнується спеціальним пожежним автомобілем з цистерною, засобами пожежогасіння та засобами аварійно-рятувального призначення (бензопила, електрогенератор, гідравлічні ножиці тощо), а також бульдозерним ножем.

Особовий склад ЦБГ залучається не тільки для гасіння пожеж, але й для виконання робіт рятувального чи попереджувального характеру, зокрема допомоги при дорожньо-транспортних пригодах, буксирування аварійних транспортних засобів, очищення доріг від снігових заметів, усунення небезпечних дерев, ліквідації руйнувань, що сталися в наслідок стихійного лиха, транспортування хворих в екстремальних випадках, улаштування короткотермінового аварійного енергозабезпечення тощо.

Розрахунок сил та засобів ЦБГ включається до розрахунку сил разом з професійними підрозділами ДСНС.

При розташуванні ЦБГ в ОТГ, які мають доступ до крупних водних об'єктів (річок, озер, водосховищ тощо) або мають значні гідротехнічні споруди, є доцільним обладнання таких ЦБГ засобами водного транспорту та водолазним спорядженням, а також підготовка персоналу з відповідними навичками користування таким обладнанням.

Функціональне керівництво ЦБГ з питань організації діяльності та професійної підготовки особового складу здійснюється територіальним підрозділом ДСНС.

Найбільш важливим питанням при створенні ЦБГ є питання його фінансового та матеріально-технічного забезпечення. Мінімальні потреби у фінансуванні ЦБГ можуть складати 3-4 млн. грн. на рік.

Пункт безпеки громади

Створення пунктів безпеки громади (ПБГ) є доцільним в ОТГ з кількістю населення більшою від 5-6 до 12-15 тис. чоловік при тому, що більшість насе-

лення проживає в адміністративному центрі ОТГ, або в населених пунктах, де є відповідні матеріально-технічні можливості.

ПБГ створюється як окрема комунальна установа або як структурний підрозділ у складі виконавчих органів ОТГ.

ПБГ розташовується у пристосованій будівлі, обладнаній хоча б одним гаражним приміщенням для спеціалізованого пожежного автомобіля. Будівля ПБГ має передбачати наявність приміщення для постійного перебування чергової зміни в кількості як мінімум двох осіб. На постійній основі в ПБГ мають працювати начальник варти та водій спеціалізованого пожежного автомобіля. Рятувальники залучаються до діяльності ПБГ на громадських засадах після проходження відповідного навчання. Кількість рятувальників, умови їх залучення до діяльності ПБГ, а також форми стимулювання та заохочення визначаються місцевою радою.

Під час чергування начальник варти одночасно виконує обов'язки диспетчера.

У випадку виникнення надзвичайної ситуації, що потребує залучення сил та засобів ПБГ, функції диспетчера покладаються на одного із працівників ПБГ, вільних від чергування.

Обладнання ПБГ необхідними засобами здійснюється виходячи із кількості підготовлених рятувальників, яких є можливим залучити для виконання відповідних функцій.

У приміщенні ПБГ також є доцільним передбачити місце для перебування працівників Національної поліції та медичної служби.

ПБГ можуть утворюватись й у населених пунктах, що розташовані в межах великих ОТГ, не є адміністративним центром ОТГ, але мають відповідні можливості і потреби. Наприклад це доцільно робити у віддалених від адміністративного центру ОТГ населених пунктах.

В межах однієї ОТГ, виходячи з фінансових можливостей, може бути створено декілька ПБГ.

Розподілена комунальна аварійно-рятувальна служба

Створення розподіленої комунальної аварійно-рятувальної служби є доцільним в малих ОТГ з обмеженим кадровим та фінансовим ресурсом. Основу розподіленої комунальної аварійно-рятувальної служби мають складати відповідні громадські формування, створені у населених пунктах, що знаходяться на території відповідної ОТГ. Такими формуваннями можуть бути, наприклад, громадські аварійно-рятувальні команди.

Керівництво розподіленою комунальною аварійно-рятувальною службою має покладатись на одну із посадових осіб виконавчого органу ради ОТГ. Також, рішенням відповідної ради мають бути визначені форми навчання, тренування та заохочення членів громадських формувань, що входять до складу комунальної аварійно-рятувальної служби.

Незважаючи на відсутність відокремленого підрозділу, ОМС ОТГ мають вжити заходів щодо за-

безпечення членів аварійно-рятувальних команд засобами зв'язку, а також необхідним для виконання їх функцій спеціальним обладнанням.

В ОТГ має бути відпрацьована схема оповіщення членів аварійно-рятувальних команд та реагування на типові надзвичайні ситуації.

В рамках окремих ОТГ, з урахуванням індивідуальних особливостей, можуть поєднуватись кілька або усі моделі організації комунальних аварійно-рятувальних служб.

Забезпечення діяльності комунальних аварійно-рятувальних служб може здійснюватись на основі договорів про співробітництво між суміжними ОТГ, якими може бути передбачено, наприклад, спільне фінансування ЦБГ, засади взаємодопомоги при виникненні надзвичайних ситуацій, спільна участь у проведенні навчання працівників комунальних аварійно-рятувальних служб тощо.

В рамках проведення заходів щодо організації комунально-рятувальних служб є доцільним укладення договорів із суб'єктами господарювання, які мають у своєму розпорядженні спеціальну техніку щодо можливості її залучення до виконання завдань комунальних аварійно-рятувальних служб з відповідною компенсацією витрат на її використання.

Співпраця з територіальними органами ДСНС

Діяльність щодо створення та організації функціонування комунальних аварійно-рятувальних служб має здійснюватись у тісній співпраці з територіальними органами ДСНС.

Основними напрямками такої співпраці мають бути:

- визначення вимог до технічного та спеціального обладнання ЦБГ та ПБГ
- методична допомога з питань організації і діяльності комунальних аварійно-рятувальних служб
- організація навчання персоналу комунальних аварійно-рятувальних служб
- відпрацювання взаємодії між підрозділами ДСНС та комунальними аварійно-рятувальними службами
- просвітницька та профілактична діяльність

Фінансування заходів щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб

Основними джерелами фінансування заходів щодо створення комунальних аварійно-рятувальних служб є:

- кошти бюджету ОТГ
- кошти Державного фонду регіонального розвитку
- технічна допомога іноземних держав
- кошти неурядових установ (допомога у підготовці документів, навчання персоналу, організація обміну досвідом тощо)

Фінансування утримання комунальних аварійно-рятувальних служб здійснюється виключно за рахунок коштів бюджету ОТГ.

Стаття 38. Повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, що утримується за рахунок коштів місцевого самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов;

2) сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України;

3) внесення подань до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують законні вимоги та рішення рад і їх виконавчих органів, прийняті в межах їх повноважень;

5) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, що утримується за рахунок коштів місцевого бюджету, вирішення питань про чисельність працівників такої служби, витрати на їх утримання, зокрема щодо матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов;

6) створення в установленому порядку комунальних аварійно-рятувальних служб;

7) створення резервного фонду для ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

8) розроблення та здійснення заходів щодо матеріально-технічного забезпечення діяльності комунальних аварійно-рятувальних служб;

9) організація в установленому порядку навчання особового складу комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій;

б) делеговані повноваження:

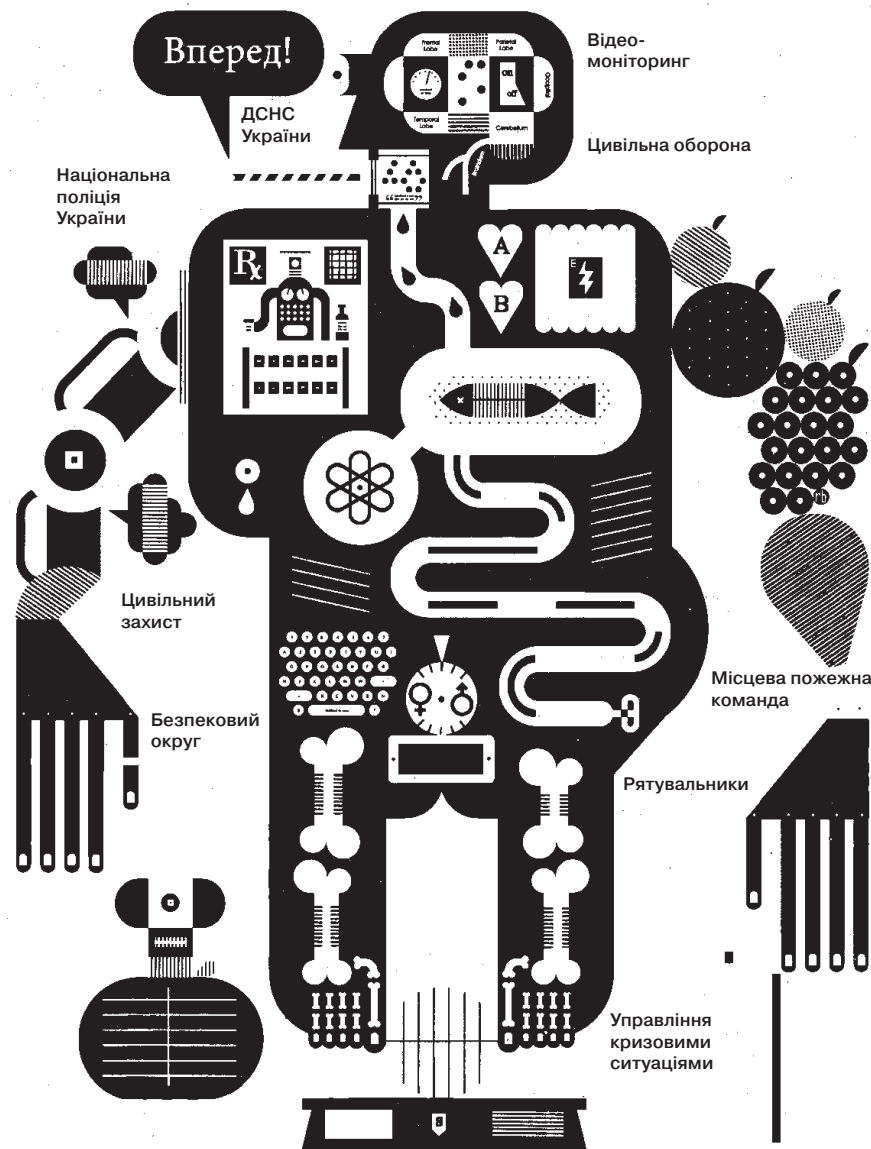
2) життя у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державного і громадського порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей;

3) вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадського порядку;

3-1) погодження проекту плану проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; взаємодія з органами військового управління під час планування та проведення таких заходів з метою запобігання і недопущення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків відповідно до закону;

2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить:

3) вирішення спільно з відповідними органами Національної поліції питань щодо створення належних умов для служби та відпочинку поліцейських;

Додаток 1. Матриця потреб для створення Центрів безпеки громад

Сучасний комплексний підхід до забезпечення безпеки у кожній громаді		
Показники впливу	Проблема: Щорічно від пожеж гине понад 2000 осіб, а матеріальні збитки сягають 5 млрд. гривень щорічно. Половина жертв – жителі сільських населених пунктів. Причини: віддаленість державних підрозділів, як наслідок недостатньо швидке реагування, а також необізнаність населення щодо причин пожеж та НС, техніки безпеки, відсутність готовності та навичок допомогти ближньому. Крім цього, сили Національної поліції деконцентровані в регіонах, що зумовлює необхідність застосування комплексних шляхів вирішення проблеми. Ціль: Організувати комплексну модель забезпечення безпеки на рівні громади, яка дозволить задовольнити базові потреби кожного громадянина щодо безпеки, підняття культури безпеки на новий рівень, розвиток культури готовності та взаємовідповідальності.	
Результати	Впроваджений та імplementований стандарт за-безпечення безпеки у кожній громаді - Розроблено стандарт комплексного забезпечення безпеки в громаді - Всі голови ОТГ та відповідальні особи за цивільний захист в громаді обізнані щодо плану дій у сфері безпеки у своїй громаді - Всі ОТГ виконали умови щодо створення інфраструктурних рішень щодо безпеки в громаді	Реалізований план соціальної мобілізації населення - Розроблена Національна комунікаційна стратегія щодо підвищення обізнаності населення щодо надзвичайних ситуацій - Кожне обласне управління ДСНС та орган місцевого самоврядування отримали необхідні матеріали для проведення заходів відповідно до промоційної кампанії та готове її проводити - Кожне управління ДСНС та орган місцевого самоврядування отримало матеріали та алгоритм для роботи з дітьми та готові її проводити
Індикатори ефективності	- Розроблено стандарт управління у сфері цивільного захисту та громадського порядку на місцевому рівні - Розроблено стандарт наявності інфраструктурних рішень об'єднаних територіальних громад у сфері безпеки - Розроблено стандарт освітлення публічних місць громади - Розроблено стандарт забезпечення відеоспостереження у публічних місцях громади - Проведений аудит приміщень для укриття населення у випадку надзвичайних ситуацій у кожній громаді - Розроблений план укриття населення та план створення нових місць для укриття або адаптування існуючих приміщень для потреб укриття у кожній громаді - Створений матеріальний резерв на випадок надзвичайної ситуації у кожній громаді - Розроблений план реалізації матеріального резерву та його оновлення у кожній громаді - Аналітичний звіт щодо ризиків громади у сфері цивільного захисту наявний у кожній громаді - Розроблена програма попередження/підготовки до ризиків у кожній громаді - Розроблений стандарт оповіщення населення у випадку настання надзвичайних ситуацій. - Проведені тренінги з представниками ОТГ щодо плану дій щодо забезпечення безпеки - Проведені тренінги для викладачів навчальних центрів ДСНС, які проводять курси для голів ОТГ - Розроблена проектно-технічна документація повторного використання для інфраструктурних рішень громади - Громади мають можливість отримання цільової субвенції на забезпечення безпеки	- Розроблений план заходів щодо підвищення обізнаності населення щодо надзвичайних ситуацій (промоційна кампанія) - Розроблені матеріали для проведення заходів - Розроблені матеріали для роботи з дітьми - Розроблений та схвалений МОН оновлений шкільний курс по БЖД - Проведені тренінги з представниками ДСНС та місцевого самоврядування щодо профілактики - Кожна область розробила план імplementації сусідської варти - Кожна область провела тренінги з представниками ОСН та ОСББ щодо сусідської варти - Кожна область розробила програму розвитку добровільного руху у сфері цивільного захисту

**Зусилля
стейкхолдерів**

Наявні ресурси:

- Людські ресурси у виді викладачів навчальних центрів ДСНС
- Стандарт центру *Безпечно*
- Аналітичні звіти з оцінки ризиків громад
- Розроблена ДСНС модель організації управління у сфері цивільного захисту на місцевому рівні

Потрібні ресурси:

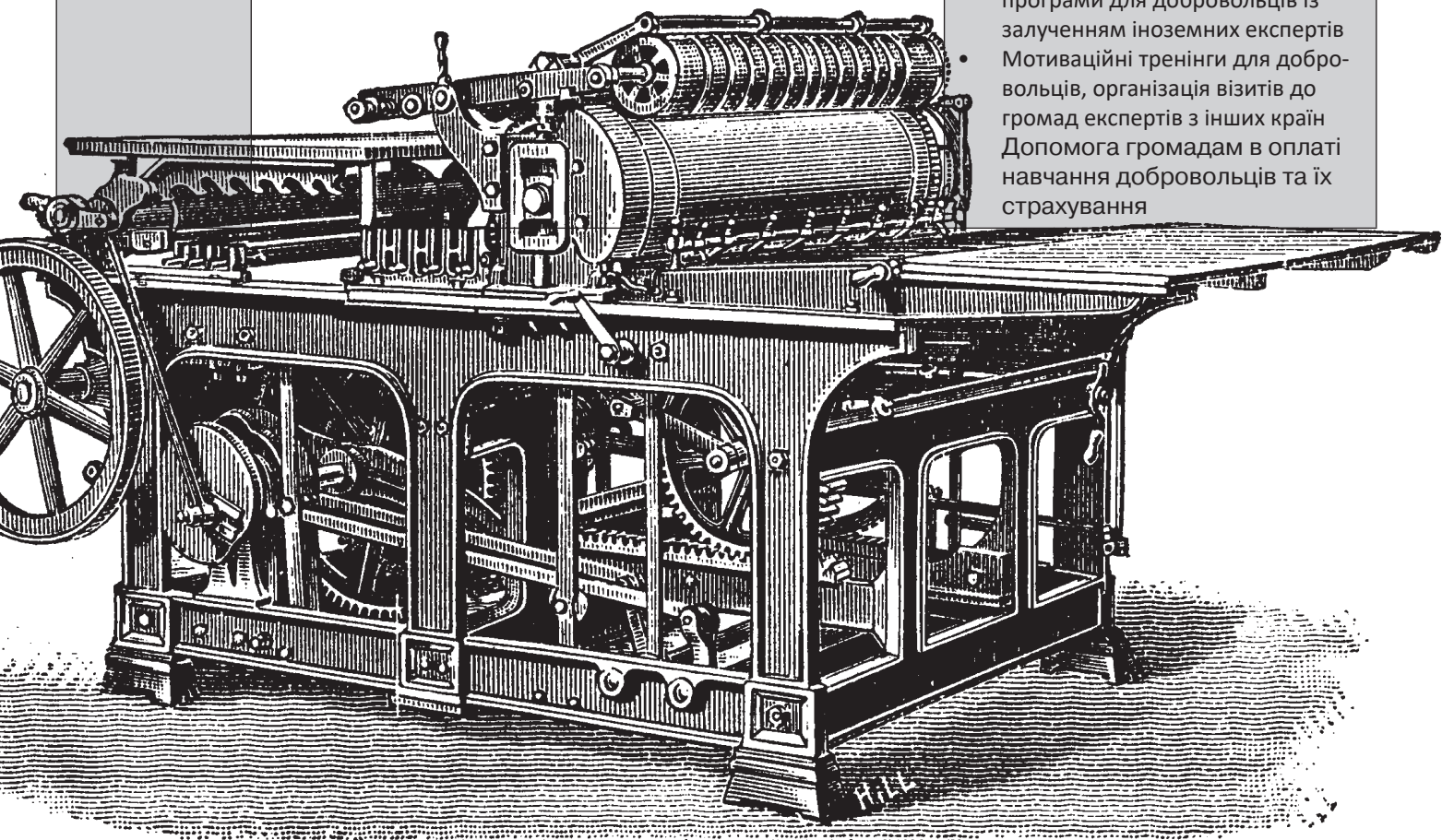
- Бренд-бук центрів безпеки
- Проектно-технічна документація повторного використання для центрів безпеки у декількох варіантах
- Розробка законопроекту щодо ввезення пожежних автомобілів нижче стандарту Євро-7
- Тренінги викладачів навчальних центрів ДСНС
- МТД для реалізації проектів освітлення, відеоспостереження, закупки автомобілів та ін.
- Консультування громад щодо розробки програм попередження ризиків
- Консультування громад щодо реалізації матеріальних резервів з найменшими втратами
- Допомога громадам в організації навчання інспекторів з охорони громадського порядку та оплати навчання

Наявні ресурси:

- Комунікаційна кампанія для добровольців
- Мотиваційні відео для добровольців
- Частково є макети для матеріалів і матеріали для проведення заходів з дітьми
- Розроблений план тренінгу по *сусідській варті* і його наповнення

Потрібні ресурси:

- Амбасадори розвитку добровільного пожежного руху у регіонах
- Матеріали для дітей, навчальні настільні ігри тощо
- Проведення тренінгів після розробки плану заходів
- Проведення тренінгів по комунікації і фасилітації івентів для представників ДСНС та місцевого самоврядування
- Проведення тренінгів для ОСББ і ОСН
- Матеріально-технічна допомога для розвитку сусідської варті (камери, освітлення в дворах тощо)
- Навчальні поїздки для добровольців та представників ОТГ
- Спів-фінансування дитячих таборів юних пожежних
- Розробка повної навчальної програми для добровольців із залученням іноземних експертів
- Мотиваційні тренінги для добровольців, організація візитів до громад експертів з інших країн
- Допомога громадам в оплаті навчання добровольців та їх страхування

Додаток 2. Вимоги до Центру безпеки громади

1. Використання і призначення

Центр безпеки спрямований на вирішення потреб громади у комплексному забезпеченні безпеки – як у сфері цивільного захисту, так і у сфері громадського порядку. Цей центр є опорним і координаційним по відношенню до інших місцевих пожежних команд громади, якщо такі існують в громаді. Крім цього, великим акцентом у діяльності центра безпеки є профілактична та просвітницька діяльність, спрямована на попередження правопорушення, НС, а також підготовку населення до кризових ситуацій.

Разом з тим вбачається позиціонування такого центру як і культурного осередку, адже задля успішності профілактичної діяльності він має привертати увагу і бути об'єктом, куди населення часто і з радістю приходить, тобто формується свого роду звичка. Заради цього пропонується втілення в центрі безпеки нестандартних сучасних архітектурних рішень, які будуть якісно виділятися на фоні решти будинків громади, передбачити територію для благоустрою і відпочинку громадян, передбачити майданчики для занять спортом та відпрацювання вправ пожежними або навіть, можливо, поліцейськими.

2. Загальні вимоги

Розташування по відношенню до дороги

- Центр безпеки розміщується таким чином, щоб виїзд автомобілів з гаражів відбувався відразу на дорогу загального користування з найкоротшим можливим часом виїзду на неї, без здійснення складних маневрів (об'їзд, розвертання ТЗ, тощо).

- Зі сторони гаражів земельна ділянка не може бути огорожена чи облаштована шлагбаумом. Рекомендується не огорожувати земельну ділянку, відведену для центру безпеки в принципі. Допускається використання декоративних насаджень як спосіб відмежування земельної ділянки від, наприклад, проїжджої частини.

- Перед центром безпеки зі сторони гаражів має бути відведено місце для площадки для автомобілів, на якій пожежний автомобіль зможе провести розворот за необхідності. Крім цього з цієї сторони повинен бути відведений водопровідний кран на кожний виїзд для того, щоб можна було провести миття машини надворі.

- Центр безпеки має бути спланований і розміщений на ділянці таким чином, щоб з котроїсь із сторін (крім сторони виїзду з гаражів) можна було здійснити прибудову приміщень для доповнення комплектації центру безпеки, збільшення кількості виїздів з гаражів або розташувати зону спортивних майданчиків, майданчика для відпрацювання вправ та екстрених ситуацій, тощо

Вхід та доступність до центру безпеки

- Сторона входу не обов'язково має бути зі сторони виїзду з гаражів, однак планування має передбачати можливість швидкого доступу до гаражів від головного входу.

- Перед центром безпеки зі сторони входу варто передбачити місце для паркування транспортних засобів членів команди та відвідувачів центру безпеки:

- 10-12 місць для паркування автомобілів
- 10-12 місць для паркування велотранспорту під навісом.

- Ділянка зі сторони входу може бути обладнана клумбами, лавками для відпочинку, алеями, квітниками, однак у випадку якщо сторона входу співпадає зі стороною виїзду машин, має бути мінімізована можливість вибігу людей на шлях руху пожежного автомобіля.

- Планування має передбачати 100% доступність для маломобільних жителів. На вході в будівлю має бути передбачений пандус не більш ніж 7% (бажано 5%).

- У випадку облаштування центру безпеки ліфтом він має бути достатнього розміру для використання маломобільними групами населення.

- Площу приміщень, де працюють люди з осо-

бливими потребами, що користуються кріслами-колясками, потрібно приймати не менше 7,65 м².

- Всі вивіски ззовні і всередині повинні бути продубльовані шрифтом Брайля на рівні, зручному для їх читання особами з вадами зору. У випадку наявності сходів перша сходинка має бути виділена яскравим кольором.

Екстер'єр

- Будівля має бути сучасною, ззовні бажано у темно-сірих і червоних тонах. При цьому має залишати враження не вузькоспеціалізованої будівлі, а і культурного центру громади.

- Зі сторони дороги (або сторін доріг, якщо центр безпеки знаходиться біля перехресті чи між двома паралельними дорогами) має бути розміщений об'ємний знак з підсвічуванням.

- Пропонується розглянути варіант ефективного використання даху будівлі (зимовий сад, басейн, майданчик для гри у баскетбол чи настільний теніс, майданчик для шахових столиків, тощо)

Освітлення ділянки

- Вся ділянка, відведена для центру безпеки, має добре проглядатись, обладнана вуличними ліхтарями для забезпечення хорошої видимості як зі сторони входу, так і сторони гаражів. При цьому ліхтарі зі сторони гаражів мають освітлювати виїзд на проїжджу частину задля уникнення ДТП.

- Штучне освітлення має бути трьох видів: основне, чергове та аварійне. Аварійне освітлення повинно мати автономне джерело електроживлення та має забезпечувати освітленість не менше 5 відсотків від загальної норми освітлення.

- Гараж та підходи (шляхи евакуації) до нього повинні забезпечуватися електричним освітленням, яке вмикається з диспетчерської у вечірній і нічний час одночасно із сигналом тривоги.

Інтер'єр

- Інтер'єр має бути приємним для ока без особливо кричущих і провокативних кольорів, кольори для внутрішнього оздоблення у публічній зоні та кабінетах можуть бути нейтральними або світло-сірими з вкрапленнями червоного.

- Допускаються тематичні настінні малюнки.

- Навчальні класи мають бути обов'язково у нейтральних тонах.

Освітлення всередині центра безпеки

- Необхідно передбачити максимально природне освітлення у зонах публічного доступу (хол, навчальні класи, кабінет дільничного, тощо) з використанням мансардних вікон або вікон в підлогу, однак тоді такі вікна (особливо у кабінеті дільничного) повинні бути достатньо міцними для уникнення неправомірного проникнення в приміщення.

- У приміщенні стоянки-гаража необхідно передбачати природне освітлення не менше 200 лк за допомогою зенітних ліхтарів та/або прорізів у зовнішніх стінах (вікна, двері). Дозволяється передбачати світлопрозорі прорізи у воротах для в'їзду (виїзду) автомобілів.

- Приміщення для миття і сушки рукавів та приміщення поста ГЗДС мають бути сплановані таким чином, щоб унеможлилювалось попадання прямих сонячних променів на техніку, спорядження, кисневі балони.

- Управління робочим та евакуаційним освітленням має здійснюватися апаратами, встановленими при вході до приміщення.

Вимоги до будівлі

- Будівля повинна відноситись до III – II типу.
- Будівля повинна бути не нижче IIIа ступеня вогнестійкості.

- Окреморозташованість (до складу будинку пожежного депо допускається передбачати прибудову (вбудову) приміщень іншого цільового призначення (поліції, швидкої медичної допомоги, центру адміністративних послуг) – при цьому загальна площа будинку не повинна бути більшою за 2000 м².
- Утеплювач зовнішніх стін має бути з негорючих матеріалів, або матеріалу групи горючості Г1.

Підлога в будівлі

- Опорядження та облицювання підлоги, стін та стелі в приміщеннях центра безпеки необхідно передбачати із негорючих матеріалів.
- Позначка рівня підлоги приміщень біля входу до центра безпеки повинна бути вище від позначки тротуару перед входом не менше ніж на 0,15 м.
- На шляхах переміщення між приміщеннями не допускається влаштування порогів та сходів, а також виступаючих у просвіті шляху частин конструкцій, обладнання та інженерних мереж на висоті менше 2,2 м від рівня підлоги.

Інженерні системи центра безпеки

- електропостачання – перша категорія надійності;
- водопостачання – централізоване за I категорією надійності дії або за ступенем забезпеченості подачі води. Допускається передбачати водопостачання для потреб пожежогасіння з природних або штучних водойм з пірсами (колодязями) для забору води, резервуарів місткістю не менше 50 м³;
- каналізація – роздільні системи побутової та дощової каналізації;
- опалення – централізоване або від автономної котельні;
- вентиляція – для гаража стоянки роздільна від інших приміщень:
 - крім загальнообмінної вентиляції, приміщення гаража має бути обладнане газовідводами для видалення назовні відпрацьованих газів від двигунів пожежних автомашин. Газовідводи в гаражі виконуються за допомогою схованого прокладання, їх стояки для приєднання гнучких шлангів до газовідвідної труби двигуна не мають виступати за габарити автомобілів. Система газовідведення має бути постійно підключена до системи газовідведення автомобілів і саморозмикатися на початку руху.
- телефонний зв'язок – стаціонарний або не менше ніж від двох операторів стільникового зв'язку;
- блискавкозахист – згідно з чинними нормами.

Базовий центр безпеки (~ 328 м²)

Базовий центр безпеки передбачає комплектацію, необхідну для задоволення мінімальних потреб громади у безпеці. Така комплектація передбачає:

- зону з обмеженим доступом:
 - зону місцевої пожежної команди;
 - диспетчерську;
 - котельну – якщо немає централізованого опалення;
- публічну зону, яка включає:
 - вестибюль;
 - гардеробна кімната;
 - кабінет дільничного та його помічника;
 - адміністративний кабінет;
 - навчальний кабінет;
 - санвузол.

ЗОНА З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ (~ 242 м²)

Зона місцевої пожежної команди – ~220 м²

Зона місцевої пожежної команди призначена для роботи муніципальних та добровільних пожежних. Умовно це зона обмеженого доступу, адже призначена для перебування тільки кваліфікованого персоналу, хоча такі приміщення можуть показуватись громаді в ході екскурсій. Ця зона – це в ті приміщення, в яких пожежні перебуватимуть більшість свого робочого часу, наводяться у переліку нижче з орієнтовними площами кожного з них

№ з/п	Приміщення в будинку пожежного депо	Мінімальна площа, м²
1.	Стоянка-гараж на два автомобіля	(10,6х4,8) 102 м²
2.	Майстерня (в т.ч. для ремонту рукавів)	12
3.	Приміщення для миття та сушіння рукавів	12
4.	Кабінет начальника чергової зміни	12
5.	Караульне приміщення (кімната відпочинку чергової зміни)	32
6.	Роздягальня з душовою	22
7.	Кімната для підігріву та приймання їжі	24
8.	Приміщення для зберігання інвентарю для прибирання	4

РІШЕННЯ

СЕРВІС ПОРЯТКУ
«БЕЗПЕЧНО»

При проектуванні приміщень необхідно враховувати такі особливості і вимоги:

- Двері приміщень розміщення особового складу чергової зміни повинні відчинятися у напрямку розташування стоянки-гаражу. Ширина коридорів на шляхах руху особового складу чергової зміни за командою "Тривога!" повинна бути не менша 1,4 м.

- Оздоблення (облицювання) внутрішніх поверхонь стін технічних приміщень на висоту не менше 2,0 м від рівня підлоги слід передбачати таким чином, що забезпечує можливість вологого прибирання.

- Освітлення душових виконується у вологозахисному варіанті.

- У приміщенні для миття та сушіння рукавів передбачити обладнання ванною для миття та відмочування рукавів, а також похилі ґратчасті поверхні для сушіння, які розміщуються не менше, ніж за 1 метр від тепловипромінювальних приладів.

Гараж-стоянка

- Висота приміщення стоянки-гаража визначається завданням на проектування в залежності від типу пожежних автомобілів та рятувальної техніки але не менше 4,5 м. Висота приміщення приймається відстанню не менше ніж на 0,05 м. Ухил підлоги від підлоги до стелі або виступаючих частин стелі (балок, ребер жорсткості плит тощо).

- Підлога в гаражі влаштовується з нахилом у бік воріт. Рівень підлоги гаража-стоянки слід проектувати нижче рівня підлоги суміжних приміщень не менше ніж на 0,05 м. Ухил підлоги в гаражі-стоянці пожежних автомобілів повинен бути не більше 3 % в сторону трапів та лотків, які передбачаються перед виїзними воротами.

- Гараж-стоянка має бути обладнаний канавою для огляду машин. Канава для огляду повинна мати 2 спуски: один – сходами, другий – скобами, що закріплені в стінах канави. Зверху вона закривається решіткою з металевих прутків діаметром не менше 12 мм і з відстанню між поперечними прутками не більше 60 мм, котрі мають бути пофарбовані. По периметру канава обладнується запобіжною ребордою висотою 8-10 см для попередження наїзду автомобіля на канаву, яка на в'їзді автомобіля має бути округленою. В середині канава облицюється керамічною плиткою й обладнується стаціонарним освітленням з напругою не більше 36 В, на її дно вкладаються дерев'яні решітки, в стінах мають бути ніші для інструменту.

- Ворота в гаражі пожежного депо мають бути завширшки не менше 4 метрів. В усіх випадках вони повинні бути на 1 метр ширші за ширину пожежних автомобілів, що є на ознащенні. Кожні ворота мають бути обладнані механічними чи автоматичними запорами, обладнані фіксаторами, що попереджають самостійне їх зачинення та відчинення.

- Верхня частина воріт має бути засклена не менше ніж на 30 % всієї площі воріт та мати конструкцію, що запобігає травмуванню людей у разі пошкодження скла. У полотнищі перших (від пункту зв'язку) воріт, як правило, обладнуються вхідні двері розміром 0,7х2,0 м.

- В приміщенні стоянки-гаража слід передбачати гардероб (шафи) для зберігання спеціального форменого одягу та індивідуальних масок ізолюючих проти газів. Спеціальний одяг і спорядження кожного пожежного складається окремо на спеціально обладнаних стелажах або тумбочках. Стелажі, що обладнуються дверцятами, повинні мати фіксатори для утримання дверцят у відчиненому стані. Стелажі (тумбочки) з спеціальним одягом чергового караулу мають розміщуватись позаду пожежних автомобілів. Дозволяється розміщення їх збоку автомобілів, якщо відстань від стелажа (тумбочки) до автомобіля становить не менше 1,5 м.

- Габарити стоянки автомобілів позначаються білими смугами завширшки 10 см. У гаражах у зоні стоянки автомобілів під задні колеса мають передбачатись упори-обмежувачі для запобігання руху автомобіля назад. У разі розміщення позаду автомобіля стелажів чи тумбочок для бойового одягу, упори-обмежувачі мають забезпечувати стоянку автомобіля на відстані не менше 1.5 м від них.

- Гаражі обладнуються таблом погодних умов. На передній стінці біля кожних воріт встановлюються дзеркала заднього огляду розміром не менше ніж 1,0х0,4 м.

Приміщення для відпочинку особового складу та духова

- Приміщення для відпочинку особового складу чергової зміни повинне розміщуватись не вище другого поверху. Між приміщеннями для відпочинку особового складу чергової зміни та гаража-стоянки пожежних автомобілів слід передбачати тамбур та коридор.

- При розміщенні приміщень чергової зміни на другому поверсі в міжповерховому перекритті слід розміщувати отвір 1,2х1,2 м зі спускними металевими стовпами діаметром 0,2 м, які ведуть в приміщення гаража-стоянки пожежних автомобілів, з розрахунку один стовп на сім людей чергової зміни, але не менше двох. Над отвором влаштовуються кабіни з двостулковими дверима (які відчиняються всередину), які обладнані блокувальними пристроями від самовільного відчинення.

- У приміщенні встановлюються крісла, що легко складаються, чи тапчани або ліжка, які не перешкоджають збору персоналу за тривоги, для нічного відпочинку персоналу з необхідною кількістю резервних місць на випадок залучення до чергування більшої кількості персоналу.

- Караульне приміщення та підходи (шляхи евакуації) до нього повинні забезпечуватись електричним освітленням, яке вмикається з пункту зв'язку частини у вечірній і нічний час одночасно із сигналом тривоги. Окрім цього, в караульному приміщенні має бути передбачене чергове освітлення зеленими плафонами або розсіювачами, яке не повинне вимикатись навіть під час відпочинку персоналу.

- Приміщення мають провітрюватися через квартирки або фрамуги, передбачені у вікнах.

- У приміщеннях для приготування та приймання їжі слід передбачити систему центрального водяного опалення і вентиляцію.

Диспетчерська – ~10 м²

Диспетчерська призначена для роботи в ній диспетчера, який спрямовує роботу місцевої пожежної команди, комунікує з ДСНС, а також за рішенням громади може організовувати роботу комунальних служб (за наявності). До диспетчерської є декілька вимог:

- Приміщення диспетчерської як правило розташовується праворуч від гаража щодо виїзду та розміщуватись суміжно з приміщенням гаража-стоянки. В перегородці яка їх розділяє слід передбачити вікна розміром 1,2х1,5 (h) м на відстані 0,6 м від підлоги до низу вікна, що обладнане механізмом відкриття.

- Вихід з приміщення пункту зв'язку безпосередньо в приміщення гаража-стоянки пожежних автомобілів та поста технічного обслуговування не допускається. Також варто розраховувати, що існує висока ймовірність залучення на посади диспетчерів представників маломобільних груп населення, а тому приміщення має бути комфортним для таких осіб.

- У диспетчерській слід передбачити наявність як штучного, так і природного освітлення. Освітленість на робочому місці диспетчера має бути не менше 40 лк для люмінесцентних ламп і не менше 100 лк для ламп розжарювання. Допускається створення комбінованого освітлення, при цьому норма освітлення від світильників загального освітлення становить не менше 10 відсотків від норми комбінованого освітлення.

- Розміщувати апаратуру слід таким чином, щоб виключити можливість ураження обслуговуючого персоналу електричним струмом шляхом одночасного доторкання до корпусу обладнання і труб водопровідної мережі чи батарей опалення. Для захисту обслуговуючого персоналу від ураження струмом у разі пробивання ізоляції силової апаратури на корпус необхідно виконати захисне заземлення або занулення.

Котельня – ~12 м²

Призначена для розміщення необхідного обладнання та матеріалів для обслуговування обігріву центра безпеки. Опалення в Центрі безпеки громадян повинне бути, як правило, центральне водяне. Як виняток, допускається пічне опалення, але при цьому не дозволяється влаштовувати топкові отвори з боку гаража і акумуляторної.

Будучи технічним приміщенням, рекомендовано, щоб на висоту до 2м від рівня підлоги її стіни були придатні до вологого прибирання. Необхідно забезпечити неможливість доступу до неї сторонніми особами.

ПУБЛІЧНА ЗОНА (~ 86 м²)

Вестибюль – 20 м²

Вестибюль – це зал, який справляє перше враження на відвідувача центра безпеки, адже це перше приміщення, куди він/вона заходить. Він має бути добре освітлений, розглядається варіант розміщення вікон в підлогу. У випадку проектування декількох поверхів рекомендується вестибюль робити без перекриття між першим і другим поверхом. Не рекомендується розміщувати у вестибюлі колони, фонтанчики, статуї, тощо. Вестибюль слугувати також для проведення виставок, галерей, а також там розміщуватиметься схема центру безпеки та дивани для очікування або проведення зустрічей. Також можливий є варіант відведення ну-

трішньої сторони однієї із стін під тематичний мурал.

Гардеробна кімната – 6 м²

Передбачається для розміщення верхнього одягу гостей центру безпеки. Має бути добре освітленою. Двері повинні відчинятись у сторону вестибюлю та закриватись на ключ. Також має бути передбачене освітлення перед входом у гардеробну кімнату задля можливості розпізнавання особи, яка нею хоче скористатись.

Кабінет дільничного поліцейського та його помічника – 16 м²

Кабінет дільничного має бути легко доступним для громадян, однак разом з тим дільничний офіцер поліції, його помічник та працівники ГРПП повинні мати безперешкодний доступ до зони з обмеженим доступом (до кімнати відпочинку (караульного приміщення), гаражів, кімнати для приготування їжі, душової та санвузла).

Рекомендується передбачати два входи до кабінету – один зі сторони двору або вестибюлю, кудю входять громадяни, а один – зі сторони зони з обмеженим доступом (для використання виключно дільничним та його помічником).

На видному для населення місці повинен мати світлове табло з написом "Поліція" – "Police", а також вивіску про режим роботи кабінету, з телефонами дільничного і помічника та чергової частини відділу, відділення територіального органу Національної поліції України.

Кабінет має мати двері з надійними замками: зовнішні - дощаті, товщиною не менше 40 мм, оббиті ззовні листовим металом або суцільнометалеві та мати охоронну сигналізацію, за можливості з виводом на пульт централізованої охорони або автономну сигналізацію "Сирена" на зовнішньому боці будинку.

Допускається робити кабінет дільничного максимально відкритим (використання вікон в підлогу, скляних стін) за умови використання міцних матеріалів, які унеможливають неправомірне проникнення або втечу підозрюваного.

Кабінет повинен бути обладнаний великою кількістю розеток.

Адміністративний кабінет – 16 м²

Адміністративний кабінет призначений для роботи в ньому керівника центра безпеки та його заступника (за наявності). Особливих вимог до кабінету немає. Хоча рекомендовано, щоб кабінет знаходився поближче до зони місцевої пожежної команди, можливо, навіть мав, крім входу зі сторони публічної зони, вихід в гараж-стоянку. Рекомендовано, щоб адміністративний кабінет знаходився на першому поверсі. Двері, як і всюди в центрі безпеки, повинні відчинятись в сторону гаража-стоянки.

Навчальний кабінет – 16 м²

Навчальний кабінет має розміщуватись з таким розрахунком, щоб забезпечити швидкий вихід чергового караулу (зміни). Двері мають бути двостулкові та без порогів. Освітлення приміщень має відповідати санітарним нормам. Вентиляція, як правило, передбачається штучна витяжна. По периметру класу на рівні пів-метра від підлоги варто передбачити чисельні розетки, аби відвідувачі могли підключити за потреби свої прилади до електромережі. При цьому ізоляція і схема мають передбачати витримку максимального навантаження. Стіни до 2 метрів у висоту бажано фарбувати засобами, які пристосовані для миття (у випадку, якщо їх розмалюють діти). Ще кращим варіантом буде передбачити фарбування спеціальною фарбою, по якій можна наносити крейду або масляні олівці.

У випадку, якщо це дозволить проектування, варто передбачити два навчальних кабінету.

Санвузол – 12 м²

Санвузол може бути спільного використання особами різних статей. Варто передбачити, що як мінімум одна кабіна має бути пристосована для людей, які використовують інвалідні візки. Туалети повинні бути обладнані рукомийником, дзеркалом. По можливості варто передбачити пеленальний столик.

У випадку проектування дво- і більше поверхів санвузол варто передбачати на кожному з них.

Центр безпеки в. 2. (~ 388 м²)

Центр безпеки в. 2. передбачає комплектацію, необхідну для задоволення мінімальних потреб громади у безпеці, а також надання домедичної допомоги. Така комплектація передбачає:

- зону з обмеженим доступом (242 м²):
 - зону місцевої пожежної команди;
 - диспетчерську;
 - котельню – якщо немає централізованого опалення;
 - публічну зону (146 м²), яка включає:
 - вестибюль;
 - гардеробна кімната;
 - кабінет дільничного та його помічника;
 - секція організації первинної домедичної допомоги та готовності населення (Червоний Хрест, Мальтійська служба);
 - адміністративний кабінет;
 - навчальний кабінет;
 - санвузол.

Вимоги до центру безпеки в. 2. аналогічні до базового центру безпеки за винятком необхідності планування кабінету організації первинної домедичної допомоги.

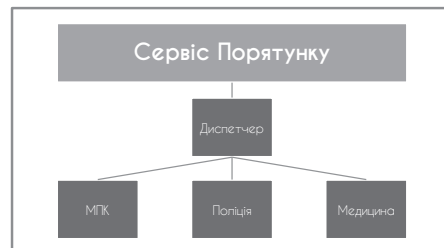

Рішення дозволяє скоротити час реагування до 20 хвилин, розмістити під одним дахом рятувальників і поліцейських та сформувати нову культуру безпеки

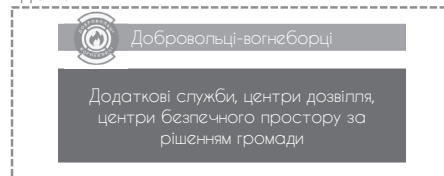

ФУНКЦІОНАЛЬНА
СТРУКТУРА
складові центру безпеки

БАЗА

ДОПОВНЕННЯ

ВИДАТКИ НА СТВОРЕННЯ ОДНОГО ЦЕНТРУ БЕЗПЕКИ ГРОМАДЯН

(НА ПРИКЛАДІ ДОНЕЦЬКОЇ
ОБЛАСТІ, 2016 РІК)

Секція організації первинної домедичної допомоги та готовності населення – 60 м²

Секція поділяється на дві зони: публічну (30 м²) та з контрольованим доступом (30 м²). Секція може бути розміщена таким чином, щоб зона з контрольованим доступом знаходилась у зоні з обмеженим доступом центру безпеки і мала вихід в гаражі чи інші приміщення. Вхід до публічної зони секції може бути зі сторони вестибюлю. Секцію дозволяється розміщувати і на другому поверсі і вище.

ПУБЛІЧНА ЗОНА

Зала для проведення заходів, навчання навичкам першої допомоги, прийому відвідувачів, надання консультацій, проведення заходів з психо-соціальної підтримки — 30 м² (відкритий простір, добре освітлений, але бажано не з сонячної сторони), де можуть проходити навчання з першої допомоги до 15 осіб. При формуванні зали для лекцій та семінарів. – розміщення до 30 осіб. Планування має передбачати можливість розміщення мультимедійної дошки (або проектор та екрану), шафи з матеріалами для навчання та поліграфічною продукцією, розкладні столи, стільці, інформаційний стенд. Вимоги до стін, кількості розеток такі ж як і до навчального кабінету. Можливо передбачити м'яке покриття підлоги. Приміщення повинно бути добре вентильованим, з можливістю

провітрювання, доступним для маломобільних груп населення.

ЗОНА З КОНТРОЛЬОВАНИМ ДОСТУПОМ

Кабінет координатора організації первинної домедичної допомоги та готовності населення — 12 м²,

Вхід до кабінету може бути із зали для проведення заходів або вестибюлю. На нього поширюються ті ж вимоги, що і до адміністративного кабінету. У випадку, якщо це буде зручніше для планування допускається виключення кабінету з плану за рахунок збільшення площі адміністративного кабінету на 6 м².

Складське приміщення для зберігання господарських матеріалів, недоторканного запасу на випадок НС, тощо — 18 м²

Рекомендовано розміщувати кімнату для зберігання господарських матеріалів на першому або підвальному поверсі поруч з виходом задля зручного заносу/виносу речей. Разом з тим складське приміщення має бути недалеко від зала для проведення занять. Допускається розміщення складського приміщення під залом для проведення занять за умови обмеження доступу сторонніх. Також доступ до складського приміщення може відбуватись через кабінет координатора організації первинної медичної допомоги та готовності населення або через адміністративний кабінет. Двері в приміщення повинні бути міцними, закриватись на ключ або магнітний замок, бажано суцільнометалевими. Приміщення має бути добре освітленим, допускається відведення приміщення без вікон за умови забезпечення доброго штучного освітлення.

Центр безпеки в. 3. (~ 346 м²)

Центр безпеки в. 3. передбачає комплектацію, необхідну для задоволення мінімальних потреб громади у безпеці, з акцентом на дружність до дітей. Така комплектація передбачає:

- зону з обмеженим доступом (242 м²):
 - зону місцевої пожежної команди;
 - диспетчерську;
 - котельню – якщо немає централізованого опалення;
- публічну зону (104 м²), яка включає:
 - вестибюль;
 - гардеробна кімната;
 - кабінет дільничного та його помічника;
 - приміщення для використання методики "Зелена кімната";
 - адміністративний кабінет;
 - навчальний кабінет;
 - санвузол.

Вимоги до центру безпеки в. 2. аналогічні до базового центру безпеки за винятком необхідності планування приміщення для використання методики "Зелена кімната".

Приміщення для використання методики "Зелена кімната" – 18 м²

У своєму функціоналі об'єднує "Зелену кімнату" та "Кімнату матері та дитини" під єдиною назвою "Зелена кімната".

Методика "Зелена кімната" полягає в тому, що у ході слідчих та процесуальних дій у роботі із такими дітьми за допомогою спеціальних методик та створення психологічно комфортної атмосфери, здійснюється їх опитування/допит, у тому числі із застосуванням технічного оснащення, що дозволяє коректно вести відеозапис допиту та в подальшому використовувати його для ведення слідства без здійснення повторних допитів.

Мета створення: надання кваліфікованої соціальної та правової допомоги жінкам та дітям, які потерпіли або стали свідками злочину, в умовах, що мінімізують та не допускають повторної травматизації їх, з урахуванням індивідуально-психологічних та психофізіологічних властивостей зазначеної категорії осіб.

Цільова група громадян: жінки та діти, які:

- потерпіли або стали свідками будь-якого насильства або експлуатації;
- потрапили у складні життєві обставини;
- потерпіли або стали свідками злочину;

СТАН РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ

ГОТОВО

- місія та цінності
- цілі та задачі
- принципи
- концепція
- перелік вимог до мережі
- стандарт часової доступності
- карта мережі
- перелік функцій
- перелік обладнання
- перелік транспортних засобів
- засоби зв'язку
- управління
- розклад
- чистота
- система обладнання, транспорт
- адміністрування і документообіг

В РОБОТІ

- вимоги до інфраструктури
- способи фінансування
- організаційна модель
- управлінська модель
- юридична модель
- модель доступності
- перелік співробітників
- сервіс
- PR

ПЛАНИ

- бренд-бук
- HR
- освіта та перепідготовка
- система профілактики
- етапи формування мережі

концентрація
служб

МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД

змішана система
з добровольцями

ВАРІАНТИ ДОПОВНЕНЬ

- 1 Часткова самокупність за рахунок спортивного запусу
- 2 Клуб дозвілля – аудиторії використовуються платно або безплатно для різних гуртків
- 3 Платні або безплатні аварійно-рятувальні послуги населенню
- 4 Літній дитячий табір на базі центру безпеки (розвиток майбутніх добровольців)
- 5 Бібліотека
- 6 Народний дім
- 7 Організація інших платних послуг дозвілля для населення

- діти, вилучені з сім'ї, знайдені або підкинуті.
Персонал: педагог, психолог (психіатр за необхідності – у разі необхідності надання допомоги дитині).

Важливими є стандарти облаштування таких приміщення для створення умов, коли діти краще ідуть на контакт:

Як правило, це два суміжні приміщення:

- терапевтичний зал – 12 м², в якому безпосередньо з дитиною працює поліцейський, психолог, залучені фахівці із педіатрії, психіатрії, педагогіки тощо;
- приміщення має бути нейтральним, рекомендовано зеленого відтінку, з можливістю миття стін (від малюнків дітей), добре освітленим, звукоізолювальним;
- приміщення необхідно обладнати зручними м'якими меблями розрахованими на перебування в кімнатах дітей та дорослих, а також м'яке покриття підлоги, кімнатні квіти, водночас приміщення має бути просторим і не зашарашаним;
- для налагодження комунікації наповнити приміщення книгами для різних вікових груп, планшетними комп'ютерами підключеними до мережі інтернет, дошкою для малювання, анатомічними ляльками, малюнками, тестами, опитувальниками тощо;
- приміщення має передбачати можливість створення звукового оформлення;
- передбачити технічну можливість проведення, у разі необхідності, відео- та аудіозапису опитування.

• робоче приміщення для працівників поліції та залучених спеціалістів, з якого ведеться спостереження за поведінкою дітей (кімната для спостереження) – 6 м² – повинно мати скло поза-візуального спостереження у перегородці, що розділяє терапевтичний зал та робоче приміщення.

Приміщення для використання методики "Зелена кімната" бажано має бути сполученим дверима з кабінетом дільничного та його помічника. Також вхід до приміщення може відбуватись зі сторони вестибюлю.

Центр безпеки в. 4. (~ 358 м²)

Центр безпеки в. 4. передбачає комплектацію, необхідну для задоволення основних потреб громади у безпеці, зокрема гасіння складних пожеж з використанням газо-димозахисного обладнання. Така комплектація передбачає:

- зону з обмеженим доступом (272 м²);
- зону місцевої пожежної команди;
- диспетчерську;
- пост ГДЗС;
- котельню – якщо немає централізованого опалення;
- публічну зону (86 м²), яка включає:
- вестибюль;
- гардеробна кімната;
- кабінет дільничного та його помічника;

- адміністративний кабінет;
- навчальний кабінет;
- санвузол.

Вимоги до центру безпеки в. 2. аналогічні до базового центру безпеки за винятком необхідності планування поста ГДЗС
Пост ГДЗС – 30 м²

Пост ГДЗС призначається для зберігання ізолюючих проти-газів, що закріплені за персоналом, вільним від несення служби, запасних частин, регенеративних патронів, малолітражних балонів, а також для чищення, дезінфекції та перевірки проти-газів. У разі створення у місцевій пожежній команді повноцінної бази газодимозахисної служби, у її складі повинен функціонувати кисненаповнюючий пункт (далі – КНП) або компресорна, які мають розміщуватись біля зовнішніх стін будівлі, з розрахунку розміщення зовні будівлі спеціальних металевих шаф для зберігання транспортних балонів з киснем.

Пост ГДЗС складається з двох приміщень:

- для зберігання кисневих балонів – 20 м²;
- для компресорного обладнання (КНП) – 10 м².

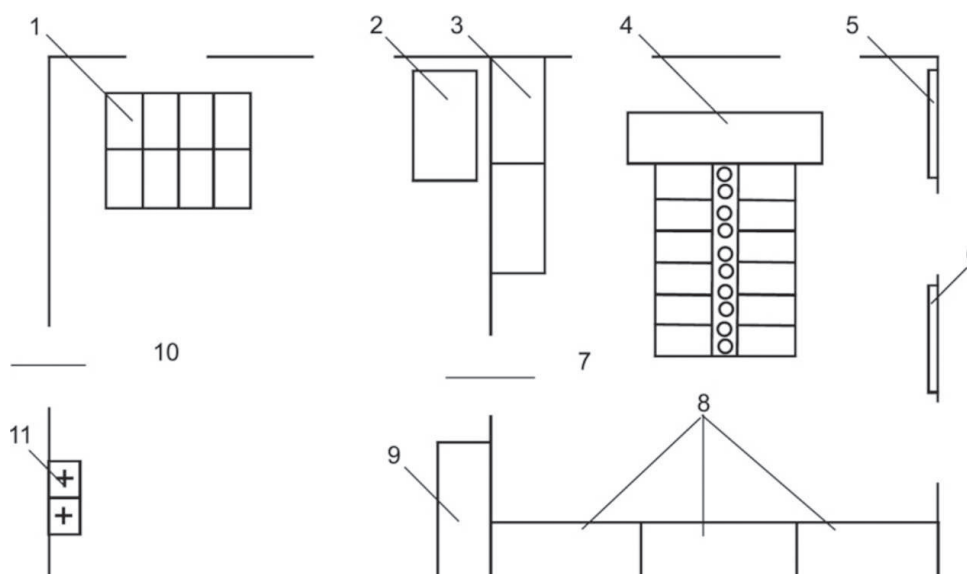
Вказані приміщення мають відповідати ряду вимог:

- Доступ до цих приміщень обмежений. Вхід у приміщення наповнюваного пункту дозволяється тільки особам, які працюють з насосами і компресорами.
- Приміщення поста обладнується водопровідними кранами з холодною та гарячою водою.
- Приміщення для зберігання кисневих балонів, регенеративних патронів, барабанів з хімічним поглиначем має бути темним і з температурою повітря від +5 0С до +20 0С. Зовнішнє застелення не повинно пропускати прямі сонячні промені.
- Приміщення необхідно обладнати витяжною вентиляцією. Канал для всмоктування слід розмістити на висоті 50 см від підлоги.
- Підлога виготовляється з матеріалу, який не поглинає і не адсорбує мастила і шкідливу пару.

Крім цього, необхідно врахувати наступне:

- Приміщення для зберігання балонів має бути розраховане на значну кількість шаф або стелажів, при цьому шафи мають знаходитись на відстані не менше 1.5 м від нагрівальних приладів.
- Розміщення в приміщеннях для зберігання кисневих балонів компресорного обладнання не дозволяється, тому КНП має бути чітко відмежованим від приміщення для зберігання кисневих балонів.

Нижче наводиться приклад модельного плану приміщення для зберігання кисневих балонів та протигазів. У великих депо такі кімнати є роздільними. Для центру безпеки можливо, щоб це була одна кімната для зберігання балонів (20 м²). Компресорна на рисунку не зображено.

1 — робочий стіл; 2 — шафа для сушіння; 3 — шафа для зберігання кисневих балонів; 4 — столи для перевірок; 5 — стенд; 6 — стенд; 7 — апаратна кімната; 8 — шафа для зберігання вільних протигазів; 9 — дезінфекційна шафа; 10 — приміщення для миття і сушіння; 11 — раковини

Крім цього, можливо передбачити таке планування, яке дозволить легко скомпонувати понад базові доповнення. Наприклад, щоб можна було розглянути варіант поєднання центру безпеки в.2 і в.3 чи в.2 і в.4, чи навіть всіх трьох варіант, адже такі доповнення НЕ є взаємовиключними.

Видатки на 01.12.2017 року по Центру безпеки громади Черкаської селищної ради Слов'янського району Донецької області

КВК 7010 – Місцева пожежна охорона

Код	Показник	План на рік з урахуван- ням змін	Видатки												Видатки разом	
			січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень		
Загальний фонд																
	РАЗОМ	1220200,00	0,00	116791,09	66194,19	165734,86	118625,24	114369,48	68977,25	93075,33	101447,36	85441,17	113710,82	0,00	1044366,79	
2111	Заробітна плата	879600,00		84184,86	53945,41	86583,80	94210,27	75816,68	62765,51	71821,01	85219,27	59740,31	69075,12		743362,24	
2120	Нарахування на оплату праці	193550,00		23769,87	5192,22	17822,06	22068,07	35847,80	6211,74	17131,33	14185,20	19234,86	16860,25		178323,40	
2210	Предмети, матері- али, обладнання та інвентар	66050,00			2111,00	57889,00				2068,50		2640,00			64708,50	
2240	Оплата послуг (крім комунальних)	7000,00			1500,00	220,00	440,00	2705,00		220,00	595,00	440,00	440,00		6560,00	
2273	Оплата електро- енергії	48000,00		8836,36	3445,56	3220,00	1906,90			1834,49	1447,89	3386,00	1335,65		25412,85	
2275	Оплата інших енер- гоносіїв	26000,00											25999,80		25999,80	
Спеціальний фонд																
	РАЗОМ	0,00	0,00	0,00	60500,00	0,00	35139,00	17228,00	0,00	2980,00	0,00	698644,67	0,00	0,00	814491,67	
3110	Придбання облад- нання і предметів довгострокового користування				60500		35139	17228							112867,00	
3122	Капітальне будів- ництво									2980		698644,67			701624,67	

Загальна кількість реагувань новостворених Центрів безпеки громад в Донецькій області протягом 2017 року

№	Назва ОТГ	Чисельність населення станом на 1 січня 2017 року, осіб	Площа території ОТГ, кв. км	Бюджет ОТГ, тис. грн.	Власні надходження місцевого бюджету, тис. грн.	Вартість утримання Центру безпеки громадян у 2017 році, тис. грн.	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Протягом року
1	Лиманська міська ОТГ	43594	1209,75	517896,60	215162,70	4600,00	5	1	25	17	6	9	24	21	47	16	7	5	183
2	Черкаська селищна ОТГ	9503	296,73	50221,80	17517,70	1858,90	0	0	8	1	3	0	4	8	7	4	0	0	35
3	Шахівська сільська ОТГ	3065	231,76	47688,20	38836,10	3669,50	0	0	5	1	1	0	4	3	2	1	0	0	17

Сумський "Центр розвитку місцевого самоврядування" ініціює створення Центрів безпеки громади у Недригайлівській та Краснопільській ОТГ

Створення комунальних аварійно-рятувальних служб має здійснюватись з урахуванням наступних факторів:

- наявності на території ОТГ об'єктів техногенної небезпеки (промислових підприємств, підприємств видобувної галузі, об'єктів електроенергетики та газопостачання, сховищ хімічних чи отруйних речовин, полігонів твердих побутових відходів, водоочисних споруд, гідротехнічних споруд тощо);
- стану транспортної інфраструктури (наявності та технічного стану доріг, під'їзних шляхів, мостів, залізничних шляхів, шляхопроводів тощо);
- стану інфраструктури зв'язку (наявність провідного телефонного зв'язку, мережа та якість стільникового зв'язку, покриття території ОТГ провідним радіомовленням та FM – радіостанціями тощо);
- кількості та структури населення ОТГ;
- наявності на території ОТГ підрозділів ДСНС, в тому числі професійної пожежної охорони;
- наявності на території ОТГ підрозділів місцевої або добровільної пожежної охорони;
- кількості населених пунктів на території ОТГ;

“**Триваючий в Україні процес децентралізації влади, результатом якого є зміна адміністративно-територіального устрою, укрупнення первинної ланки адміністративно-територіальних одиниць за рахунок створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) розширення повноважень відповідних органів місцевого самоврядування, вимагає створення концептуальних засад діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ (ОМС ОТГ) у сфері забезпечення безпеки і правопорядку.**

- можливостей міжмуніципального співробітництва з суміжними ОТГ з відповідних питань;
- наявності на території ОТГ ділянок державного кордону України або близькості таких ділянок;
- наявності на території ОТГ підрозділів Збройних сил України, Державної прикордонної служби тощо;
- наявності на території ОТГ водойм чи інших водних об'єктів, придатних для використання як джерела пожежного водопостачання та шляхів під'їзду до них;
- фінансових можливостей ОТГ;
- інших індивідуальних можливостей ОТГ.

З урахуванням перелічених факторів є можливим обрати одну із наступних моделей організації комунальної аварійно-рятувальної служби.

1. Центр безпеки громади.
2. Пункт безпеки громади.
3. Розподілена комунальна аварійно-рятувальна служба.

ЦЕНТР БЕЗПЕКИ ГРОМАДИ

Створення центрів безпеки громади (ЦБГ) є доцільним в ОТГ з кількістю населення більшою від 12-15 тис. чоловік при тому, що більшість населення проживає в адміністративному центрі ОТГ.

ЦБГ створюється як комунальна установа відповідної місцевої радою.

При розташуванні ЦБГ в ОТГ, які мають доступ до крупних водних об'єктів (річок, озер, водосховищ тощо) або мають значні гідротехнічні споруди, є доцільним обладнання таких ЦБГ засобами водного транспорту та водолазним спорядженням, а також підготовка персоналу з відповідними навичками користування таким обладнанням.

Функціональне керівництво ЦБГ з питань організації діяльності та професійної підготовки осо-

бового складу здійснюється територіальним підрозділом ДСНС.

11 жовтня 2017 року в офісі Сумського підрозділу «Центру розвитку місцевого самоврядування» відбулася презентація і обговорення модельного проекту «Центр безпеки громад» для ОТГ Сумської області.

Будівництво перших 2 подібних Центрів планується розпочати в Краснопільській та Недригайлівській ОТГ Сумської області вже у 2018 році.

Богдан Лащ, керівник проектної організації «Сумбудпроект» разом з Іваном Боршошом, заступником голови Сумської ОДА, Дмитром Лук'янцем, радником з питань децентралізації ЦРМС та партнерами з Національної поліції та ДСНС презентували технічну модель Центру безпеки громад, яка буде ще видозмінена з урахуванням побажань всіх бенефіціарів цього проекту. І буде подана в проектній формі на конкурс Державного фонду регіонального розвитку для фінансування в 2018 році.

За основу проекту була взята модель Пожежної станції в м. Ассе, муніципалітет розташований в бельгійській провінції Фламандський Брабант.

Бельгійський проект розроблений в 2014 році архітектором Філіпом Дюжарденом з компанії «Franki Construct». Місто Ассе має населення 29 558 чол., площа 49,64 км², щільність населення 595 жителів на км². За характеристиками м. Ассе дуже схоже на звичайний український районний центр. Оригінальний проект займає площу понад 8 тис. м². Проте, варіант для Недригайлівської та Краснопільської ОТГ планується значно меншим за розміром. Можливо, наступні об'єднані територіальні громади в Сумській області будуть планувати більші за розміром станції, даний проект це дозволяє.

Орієнтовна площа проекту буде трохи більше 500 м². Що стосується корисної площі, тобто місця, де будуть знаходитися відповідні служби, то це буде десь 480 м². 30–40 соток для цього в принципі достатньо. Там будуть кімнати і для відпочинку, і для прийому їжі, і душові, і окремо конференц-зала.

Як розповів керівник Краснопільської ОТГ Юрій Яремчук, де подібний центр має з'явитися одним із перших, на сьогодні в громаді діють добровільні пожежні частини. Їх функція лише гасіння пожеж. Проте, навіть у цьому вони обмежені, потребують реформування і відповідей на ті виклики, які перед ними стоять. Звичайно хочеться розширити їхні функціональні можливості до рятувальних робіт, до попередження якихось надзвичайних ситуацій. Такі центри — це те, що зараз потребує кожна сільська рада. Вони працюватимуть починаючи з ліквідації аварійних дерев і до боротьби з негодою. Тож наразі перший етап — це буде замовлення на розробку робочого проекту. Далі — опрацювання того, як будуть взаємодіяти служби, який буде штат ну і безпосередньо, як саме буде функціонувати цей центр.

Під будівництво Центру безпеки у Краснопільській та Недригайлівській ОТГ уже виділили земельні ділянки. Окрім цих двох громад створити на своїх територіях подібні центри вия-

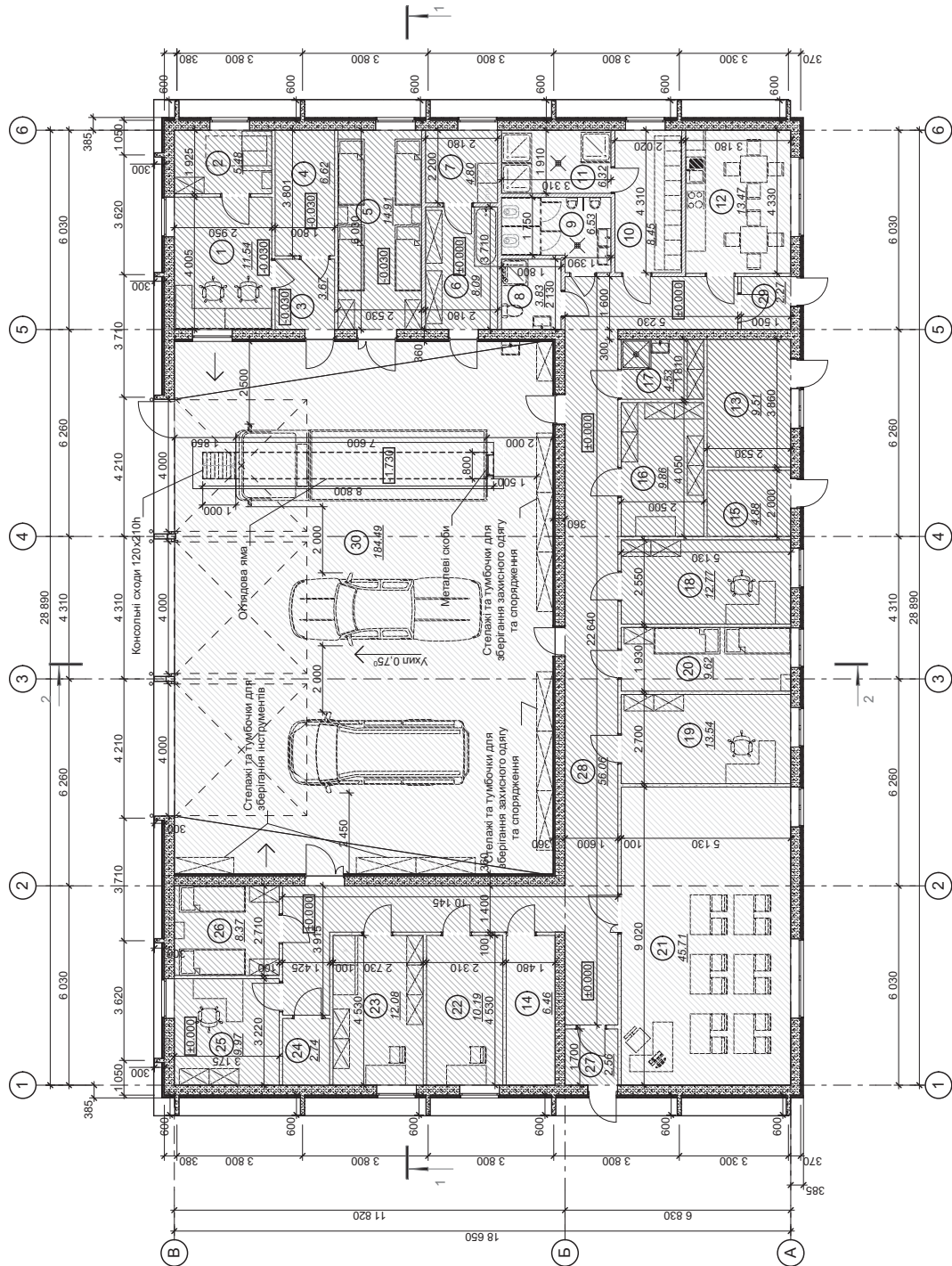
вили бажання ще чотири об'єднані територіальні громади Сумщини.

«Створення центрів безпеки громад — справа не з легких для ОТГ. Адже, по-перше, кожна громада має розуміти, що як створення такого центру на своїй території фінансово витратно (1 млн грн із місцевих громад і, відповідно, 9 млн грн із державного бюджету), так і утримання (мінімум — це 3,2 млн грн на рік)», — наголосив заступник голови Сумської облдержадміністрації Іван Боршош.

Так, згідно з концепцією центру, в одному приміщенні розміщуватимуться центр екстреної медичної допомоги, управління з надзвичайних ситуацій та правоохоронці. Також буде диспетчер, який і прийматиме всі виклики. Це заощаджуватиме час, адже диспетчер викликати на місце події необхідні служби, які будуть координувати між собою. А швидкість і якість роботи — це те, що може врятувати життя нашим громадянам.

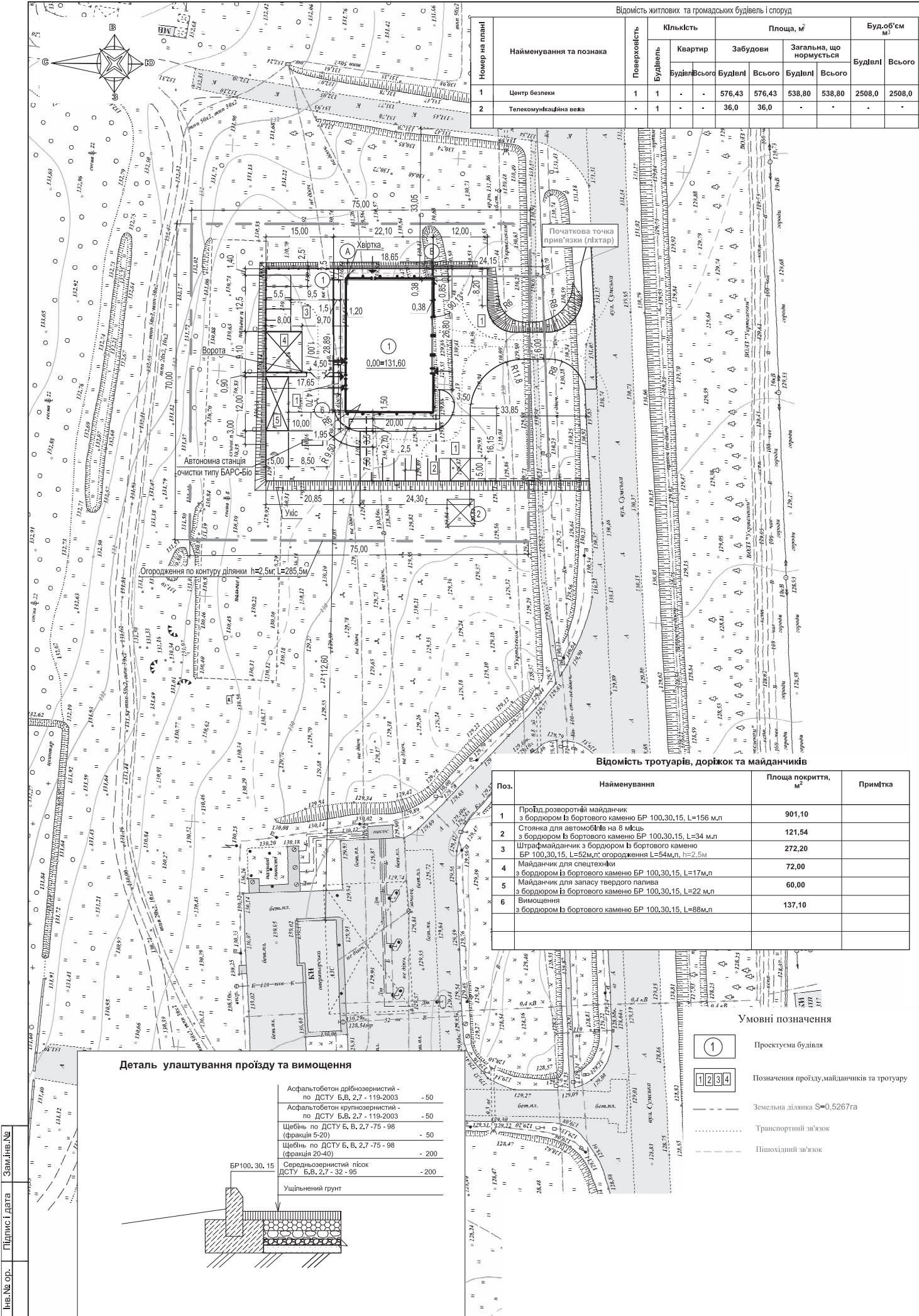

План поверху на відм. 0.000

Експлікація приміщень			
Номер прим.	Найменування	Площа, м2	Кат. приміщення
1	Диспетчерська/деагоніація	11.81	
2	Кімната відпочинку	5.68	
3	Коридор	3.83	
4	Апаратна (серверна)	6.84	Д
5	Караульне приміщення	15.26	
6	Приміщення для миття та сушіння пожежних рукавів	8.09	
7	Кімната для прання та сушіння спецодягу	4.80	В
8	Санвузол жіночий	3.83	
9	Санвузол чоловічий	6.53	
10	Гардеробна чоловіча	8.70	
11	Душова чоловіча	6.32	
12	Кімната прийому їжі	13.77	
13	Теплогенераторна	9.77	Г
14	Підсобне приміщення	6.70	В
15	Електрощитова	5.06	Д
16	Маєстерня з комоною для зберігання інвентаря	10.13	В
17	Кімната для прибирання інвентаря	4.53	В
18	Кабінет начальника караулу	13.08	
19	Кімната для ведення справ	13.85	
20	Кімната відпочинку	9.90	
21	Навчальне приміщення	46.27	
22	Службове приміщення	10.46	В
23	Кімната для зберігання медикаментів	12.37	В
24	Інвентарна	2.88	
25	Кабінет для ведення медичної документації	10.22	
26	Кімната відпочинку бригад	8.60	
27	Тамбур	2.72	
28	Коридор	57.57	
29	Тамбур	2.40	
30	Гараж для аварійно-рятувальної техніки	184.49	В
		506.46 м2	

Додаток 1.
Проектна документація на створення Центру безпеки громади Недригайлівської ОТГ Сумської області (виконавець "Сумбудпроект")

Кабмін схвалив стратегію реформування держслужби з надзвичайних ситуацій

www.kmu.gov.ua **П**рийняття проекту сприятиме створенню сучасної ефективної системи запобігання надзвичайним ситуаціям та профілактики пожежам. Відповідне розпорядження було схвалено під час засідання Кабміну 25 січня 2017 року.

Відповідно до Стратегії, протягом трьох років будуть створюватися нові та реформуватися існуючі пожежно-рятувальні підрозділи (пожежні частини) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах. Крім того вже розпочато технічне переоснащення ДСНС сучасною технікою.

Важливо, що зазначеним документом регламентується покладання на органи місцевого самоврядування відповідальності за пожежну безпеку населених пунктів і територій. Відтепер саме органи місцевого самоврядування мають стимулювати громадян вступати у місцеву пожежну охорону, добровільні пожежні (аварійно-рятувальні) формування.

СТРАТЕГІЯ реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Стратегія

Наявна система Державної служби України з надзвичайних ситуацій не дозволяє в повній мірі виконувати покладені на неї завдання щодо реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій.

Так, сили та засоби ДСНС не завжди забезпечують своєчасне реагування на пожежі та надзвичайні ситуації через віддаленість їх від місць виникнення таких подій, а також мають обмежені можливості щодо створення ефективного та дієвого угруповання сил для подолання негативних наслідків масштабних надзвичайних ситуацій, у тому числі в особливий період.

Існуюча система державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки здійснює надмірний регуляторний вплив на суб'єкти господарювання, її бюрократизована діяльність призводить до зниження рівня довіри бізнесу та населення, а також негативно впливає на інвестиційний клімат у державі.

Зазначене, а також зміни, що відбуваються в державі у зв'язку із децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави, а також передачею окремих повноважень у сфері гасіння пожеж та реагування на надзвичайні ситуації від державних органів до органів місцевого самоврядування, зумовлюють необхідність проведення реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій, що відповідає вимогам Кодексу цивільного захисту України, Закону України "Про основи національної безпеки України", Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287, Воєнної доктрини України, затвердженої Указом Президента України від 24 вересня 2015 р.

№ 555, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р, а також Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 р., введеним у дію Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92.

Основні причини виникнення проблеми:

1. Надмірна кількість об'єктів для перевірки у сфері цивільного захисту призводить до неякісного її проведення наглядовими органами системи ДСНС.

2. Система реагування на надзвичайні ситуації та гасіння пожеж економічно недосконала, оскільки більшість заходів фінансується за рахунок Державного бюджету України, що у сучасних економічних умовах не дозволяє утримувати необхідну кількість державних пожежних та аварійно-рятувальних підрозділів, здійснювати їхнє належне комплектування, матеріально-технічне забезпечення і оснащення.

3. Державні пожежно-рятувальні підрозділи ДСНС через віддаленість від окремих населених пунктів у сільській місцевості не завжди забезпечують своєчасне надання допомоги населенню під час виникнення пожеж та надзвичайних ситуацій.

4. Матеріально-технічне оснащення формувань ДСНС не відповідає сучасним вимогам, понад 80 відсотків одиниць спеціальної техніки знаходяться в експлуатації понад 30 років та підлягають заміні. Застарілий парк авіаційної техніки і відсутність сучасних рятувальних морських суден ускладнює виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо проведення авіаційних та морських пошуково-рятувальних операцій у районі відповідальності України за пошук і рятування. Відсутній резерв техніки, матеріальних та технічних засобів для створення спеціальних формувань ДСНС на особливий період.

Мета Стратегії

Метою Стратегії є оптимізація системи ДСНС та підвищення її спроможностей щодо забезпечення у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони виконання визначених завдань з протидії загрозам національній безпеці України у сфері цивільного захисту.

Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Стратегії

Розв'язання проблеми передбачається здійснити шляхом:

- переходу від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до сучасної ефективної системи запобігання надзвичайним ситуаціям та профілактики пожеж;
- удосконалення порядку реалізації основних завдань (функцій) у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, пожежної та техногенної безпеки органами виконавчої влади всіх рівнів;
- створення нових та реформування існуючих пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах;
- оптимізації структури та чисельності ДСНС на всіх рівнях, реорганізації сил ДСНС з урахуванням обсягів покладених на них завдань;
- нарощування матеріально-технічної бази сил цивільного захисту та їх технічного переоснащення сучасною технікою.

Реалізацію Стратегії передбачається здійснювати поетапно протягом 2017-2020 років.

1. На першому етапі (2017 роки) передбачається:

1.1. Підготовка змін до нормативно-правових актів України щодо:

- нормативно-правового врегулювання державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки шляхом впровадження обов'язкового проведення планових перевірок лише суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику від провадження господарської діяльності та державних установ, а також щодо запровадження для суб'єктів господарювання із середнім та незначним ступенем ризику страхування цивільно-правової відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам або їхньому майну, а також іншим юридичним особам унаслідок надзвичайної ситуації чи пожежі, що може виникнути на об'єкті нерухомості, який їм належить, або об'єкті, який належить до сфери їх управління (користування), як альтернатива плановим заходам державного нагляду (контролю);
- перегляду критеріїв, які визначають ступінь ризику від провадження господарської діяльності, з метою зменшення кількості суб'єктів з високим ступенем ризику;
- імплементації Директиви 2012/18/ЄС Європейського парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. "Про контроль великомасштабних аварій, пов'язаних із небезпечними речовинами" (СЕВЕЗО III), зокрема в частині визначення критеріїв щодо контролю державою за об'єктами підвищеної небезпеки;
- встановлення нових нормативних показників розмішування та розмежування функцій державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС, підрозділів відомчої, місцевої та добровільної пожежної охорони в адміністративно-територіальних одиницях

з урахуванням досвіду країн-членів Європейського Союзу;

- передачі майнових комплексів державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин) та іншого майна ДСНС з державної у комунальну власність;
- створення запасу довготривалого зберігання для забезпечення потреб формувань ДСНС в особливий період та під час проведення цільової мобілізації;
- покладання на органи місцевого самоврядування відповідальності за пожежну безпеку населених пунктів і територій;
- стимулювання участі громадян у місцевій пожежній охороні, добровільних пожежних (аварійно-рятувальних) формуваннях;
- посилення відповідальності керівників суб'єктів господарювання за порушення вимог пожежної та техногенної безпеки із запровадженням впливових адміністративних санкцій.

1.2. Реалізація у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Львівській та Тернопільській областях пілотних проєктів з питань організації заходів цивільного захисту об'єднаних територіальних громад.

1.3. Визначення необхідної кількості місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів у об'єднаних територіальних громадах, їх чисельності, місць дислокації з урахуванням часу прибуття до місця надзвичайної ситуації і пожежі 20 хвилин у сільській місцевості та 10 хвилин у місті, здійснення фінансово-економічного обґрунтування їх створення і утримання.

1.4. Створення нових місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) в об'єднаних територіальних громадах Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Львівської та Тернопільської областей з урахуванням часу прибуття до найвіддаленішого населеного пункту не більше 20 хвилин з моменту отримання повідомлення про пожежу або надзвичайну ситуацію.

1.5. Дооснащення пожежно-рятувальною технікою та спеціальним обладнанням існуючих місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) об'єднаних територіальних громад Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Львівської та Тернопільської областей, у тому числі за рахунок надлишкового майна та техніки ДСНС, місцевих, державних і міжнародних гуманітарних програм.

1.6. Передача окремим об'єднаним територіальним громадам Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Львівської та Тернопільської областей, за їх погодженням, майнових комплексів державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС у сільських населених пунктах, де відсутні об'єкти підвищеної небезпеки або соціально значимі об'єкти, з покладанням на них відповідальності за пожежну безпеку населених пунктів і територій.

1.7. Надання об'єднаним територіальним громадам методичної допомоги щодо створення місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин), організація підготовки їх персоналу на базі навчальних центрів (пунктів) ДСНС, розроблення типових статутів (положень), формування організаційно-штатних структур, включення їх до розрахунку сил реагування на надзвичайні ситуації та пожежі.

1.8. Формування структурних підрозділів (або призначення окремих посадових осіб) з питань цивільного захисту у складі виконавчих органів об'єднаних територіальних громад Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Львівської та Тернопільської областей.

1.9. Підвищення спроможностей піротехнічних підрозділів ДСНС для здійснення гуманітарного розмінування території держави від вибухонебезпечних предметів, зокрема:

- імплементація міжнародних стандартів з протимінної діяльності;
- створення та оснащення регіональних підрозділів гуманітарного розмінування;

- переоснащення та доукомплектування піротехнічних підрозділів ДСНС сучасними зразками техніки та обладнання.

1.10. Підвищення рівня соціального захисту осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, запровадження механізмів їх стимулювання за участь у гасінні пожеж та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

1.11. Формування волонтерського руху у сфері цивільного захисту, підготовка добровільних-пожежних та включення їх до розрахунку сил реагування на надзвичайні ситуації та пожежі.

2. На другому етапі (2018 рік) передбачається:

2.1. Проведення організаційно-штатних змін щодо оптимізації сил ДСНС на всіх рівнях, до складу яких належатимуть:

- формування центрального рівня – аварійно-рятувальні, спеціальні, та спеціалізовані підрозділи центрального підпорядкування, підприємства, основна діяльність яких пов'язана з проведенням робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій як на території України, так і за її межами;
- формування регіонального рівня – регіональні багатофункціональні аварійно-рятувальні підрозділи, здатні виконувати комплекс аварійно-рятувальних робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, характерних для відповідного регіону. Зазначені підрозділи у разі необхідності залучаються до проведення аварійно-рятувальних робіт в інших регіонах України, а також на території іноземних держав;
- сили місцевого рівня – пожежно-рятувальні підрозділи ДСНС, які здатні здійснювати гасіння пожеж і виконувати комплекс першочергових аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення небезпечних подій і надзвичайних ситуацій, характерних для відповідної території, та функціонуватимуть в обласних і районних центрах, містах, віднесених до груп з цивільного захисту або в яких розташовані об'єкти підвищеної небезпеки. Зазначені підрозділи у разі необхідності залучаються для проведення аварійно-рятувальних робіт на території відповідного регіону;
- підрозділи об'єктового рівня – об'єктові аварійно-рятувальні підрозділи на об'єктах з високим ступенем ризику виникнення надзвичайних ситуацій та пожежно-рятувальні підрозділи, що забезпечують охорону об'єктів від пожеж на підставі договорів.

2.2. Створення нових місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) в об'єднаних територіальних громадах із урахуванням часу прибуття до найвіддаленішого населеного пункту у сільській місцевості не більше 20 хвилин та 10 хвилин у місті, з моменту отримання повідомлення про пожежу або надзвичайну ситуацію.

2.3. Перегляд кваліфікаційних вимог до фахівців у сфері цивільного захисту, забезпечення підготовки на базі навчальних закладів ДСНС робітничих кадрів місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів для об'єднаних територіальних громад.

2.4. До-оснащення пожежно-рятувальною технікою та спеціальним обладнанням існуючих місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) об'єднаних територіальних громад, у тому числі за рахунок надлишкового майна та техніки ДСНС, реалізації місцевих, державних і міжнародних гуманітарних програм.

2.5. Передача об'єднаним територіальним громадам, за їх погодженням, майнових комплексів державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС у сільських населених пунктах, де відсутні об'єкти підвищеної небезпеки або соціально значимі об'єкти, з покладанням на них відповідальності за пожежну безпеку населених пунктів і територій.

2.6. Формування структурних підрозділів (або призна-

чення окремих посадових осіб) з питань цивільного захисту у складі виконавчих органів об'єднаних територіальних громад.

2.7. Забезпечення подальшого нарощування матеріально-технічної бази місцевих державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС та їх технічне переоснащення сучасною технікою, аварійно-рятувальними засобами та оснащенням за рахунок державних, та регіональних програм, залучення міжнародної технічної допомоги.

2.8. Складання реєстру сил цивільного захисту із урахуванням їх реформування, визначення зон відповідальності пожежно-рятувальних та аварійно-рятувальних формувань ДСНС, місцевих і добровільних пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин), комунальних аварійно-рятувальних служб об'єднаних територіальних громад.

2.9. Запровадження європейської системи контролю продукції шляхом приведення регуляторної практики України у сфері технічного регулювання у відповідність з вимогами законодавства Європейського Союзу на заміну державної сертифікації продукції (обов'язкової оцінки відповідності продукції до введення в обіг).

3. На третьому етапі (2019 – 2020 роки) передбачається:

3.1. Оптимізація організаційної структури ДСНС на всіх управлінських та виконавчих рівнях, яка складатиметься з:

- апарату ДСНС;
- територіальних органів управління;
- сил ДСНС центрального, регіонального, місцевого та об'єктового рівнів;
- навчальних закладів, навчальних та науково-дослідних установ;
- підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління ДСНС.

3.2. Визначення структурних підрозділів апарату та територіальних органів ДСНС, які можуть комплектуватися особами начальницького складу служби цивільного захисту.

3.3. Ліквідація підрозділів, що мають дублюючі функції, зменшення кількості підрозділів, які виконують контролюючі функції.

3.4. Підготовка змін до нормативно-правових актів України щодо:

- удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту із урахуванням реформування системи ДСНС, місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;
- удосконалення механізму мобілізаційного розгортання формувань ДСНС в особливий період та у разі цільової мобілізації;
- розмежування та виключення дублювання повноважень у сфері цивільного захисту на регіональному і місцевому рівнях між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування з урахуванням реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні;
- запровадження системи управління техногенною та пожежною безпекою на основі ризик-орієнтованого підходу і європейських стандартів щодо оцінювання й аналізування ризиків пожежної та техногенної безпеки суб'єктів господарювання.

3.5. Реорганізація пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС, приведення їх структури та чисельності у відповідність із обсягами покладених на них завдань.

3.6. Оптимізація організаційно-штатної структури аварійно-рятувальних формувань ДСНС центрального підпорядкування.

3.7. Комплектування резерву служби цивільного захисту відповідно до законодавства та здійснення підготовки осіб, зарахованих до резерву служби цивільного захисту.

3.8. Уточнення зон відповідальності, підвищення можливостей і розширення спектру реагування державних пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС на території регіону.

3.9. Уведення в експлуатацію авіаційних засобів багато-

цільового призначення з урахуванням вимог міжнародних стандартів, наближення (розміщення) їх до регіонів з високим рівнем ризику виникнення надзвичайних ситуацій.

3.10. Технічне переоснащення сучасною технікою, аварійно-рятувальними засобами та оснащенням формувань ДСНС.

3.11. Накопичення оперативного матеріального резерву ДСНС для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на 50% потреби.

3.12. Дооснащення мобільних медичних формувань ДСНС (мобільних медичних пунктів) сучасною медичною технікою та медичним майном відповідно до норм забезпечення та табелів оснащення.

3.13. Удосконалення механізму взаємодії з іншими суб'єктами забезпечення національної безпеки шляхом подальшого розвитку Державного центру управління в надзвичайних ситуаціях, формування відповідних регіональних центрів та налагодження їх взаємодії з Головним ситуаційним центром РНБО та іншими ситуаційними центрами складових сектору безпеки і оборони.

3.14. Реконструкція (модернізація) системи централізованого оповіщення населення на центральному та регіональному рівнях, впровадження систем оповіщення на рівні об'єднаних територіальних громад.

3.15. Переобладнання вузлів зв'язку органів управління та підрозділів ДСНС, створення комплексів засобів зв'язку для мобільних пунктів ДСНС.

3.16. Створення та забезпечення функціонування автоматизованої системи управління телекомунікаційними мережами, центру обробки даних, комплексної підсистеми інформаційної підтримки прийняття рішень з питань надзвичайних ситуацій, підсистеми забезпечення живучості, у тому числі комплексної системи захисту інформації.

3.17. Модернізація та оснащення системи гідрометеорологічних спостережень, автоматизації збору і передачі гідрометеорологічної інформації та інформації про забруднення навколишнього природного середовища, створення єдиного радіолокаційного метеорологічного поля в Україні.

3.18. Інтеграція ДСНС до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу.

Очікувані результати

Реалізація Стратегії забезпечить:

- належний рівень безпеки життєдіяльності населення, захист суб'єктів господарювання і територій від загрози виникнення надзвичайних ситуацій;
- створення ефективної сучасної європейської системи запобігання надзвичайним ситуаціям та профілактики пожеж;
- вдосконалення системи реагування на пожежі і надзвичайні ситуації, скорочення часу прибуття пожежно-рятувальних підрозділів до місця події (до 10 хвилин у містах та до 20 хвилин у сільській місцевості);
- зменшення збитків в економіці та населенню України від пожеж, надзвичайних ситуацій, небезпечних гідрометеорологічних явищ;
- створення оптимальної системи управління єдиною державною системою цивільного захисту та підвищення ефективності її функціонування;
- інтеграція України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу.

Механізм реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься шляхом виконання актів законодавства, а також розроблення нових нормативно-правових актів, необхідних для реформування системи ДСНС. Наукове супроводження реалізації Стратегії здійснюватиме Український науково-дослідний інститут цивільного захисту.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Джерелами фінансування реалізації Стратегії є кошти державного та місцевих бюджетів, міжнародна технічна допомога та інші джерела, не заборонені законодавством.

Польський досвід у сфері подолання кризових ситуацій

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

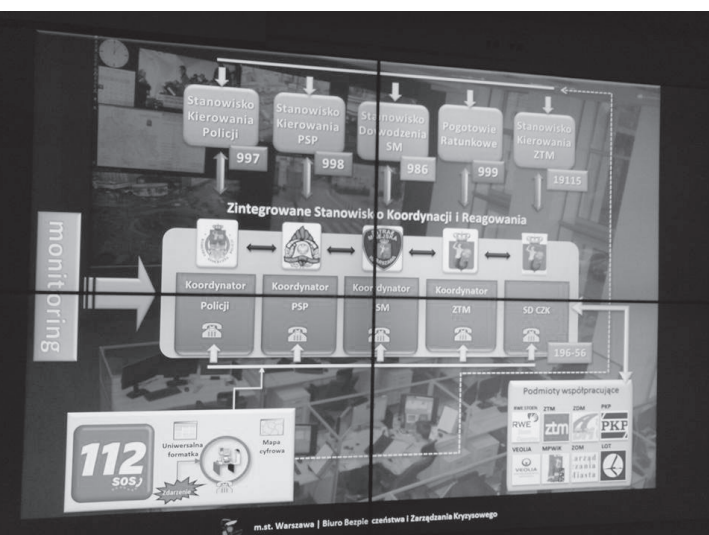
У грудні 2017 р. представники ДСНС, Центрів розвитку місцевого самоврядування та ОТГ Вінницької, Донецької та Сумської областей здійснили навчальний візит у Польщу. Стажування відбулося завдяки організаційній та фінансовій підтримці Програми "U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні", яка діє за сприяння Європейського Союзу та країн-членів: Данії, Естонії, Німеччини, Польщі, Швеції та Програмі Польсько-американського фонду свободи Study Tours to Poland, адміністратором якої є Фонд "Лідери змін".

Метою навчання було надання українській стороні польського досвіду у сфері управління кризовими ситуаціями та вивчення польського досвіду створення Центрів безпеки громад для того, щоб подібні структури збудувати в 2018 році в трьох пілотних областях – Донецькій, Вінницькій та Сумській.

Сумщину представляла делегація у складі голови Краснопільської ОТГ **Юрія Яремчука**, першого заступника начальника ГУ ДСНС у Сумській області **Андрія Олейнікова** та команди Сумського Центру розвитку місцевого самоврядування: директора центру **Олександра Хоруженка**, радника з питань децентралізації **Дмитра Лук'янца**.

Делегатів ознайомили із системою кризового управління і безпеки в Польщі, з державною системою порятунку і пожежогашіння. Окремо говорили про функцію Міністерства внутрішніх справ та адміністрації, як головного організатора системи безпеки, його компетенцію та відносини: міністр – воєвода – представники самоврядування. Детально ознайомили із Державною рятувально-протипожежною системою Польщі, яка побудована на основі досвіду

Делегация Сумської області:
Олександр Хоруженко,
Юрій Яремчук, Дмитро
Лук'янець, Андрій
Олейніков

Бельгії, Німеччини, Франції, Голландії.

"Кожен пожежний, поліцейський тепер вміє зупинити кров, відновити дихання, використати дефібрилятор за будь-яких кризових ситуацій. На це пішло 15 років. Вчили, переучували, всі зміни дуже болісні. Кожен рятувальник зобов'язаний 80 годин провчитися практикам і здати іспит, – розповів Олександр Хоруженко. – Реформи за один день не робляться. Це теж важливо розуміти. Тут кожен розуміє свою роль при аваріях чи катастрофах".

Показали українським представникам Центр безпеки і запобігання кризовим ситуаціям м. Варшави. За словами Олександра Хоруженка, це розрив шаблонів і в технічному оснащенні, і у філософії створення атмосфери безпечного міста. Не слідкування за своїми громадянами, а моніторинг ситуацій і реагування там, де це необхідно. 7 000 камер, ситуативні конгрес-центри, інструмент управління для сучасного очільника міста.

"Вивчаючи польський досвід, спільно з Мінрегіоном, ДСНС та керівниками ОТГ плануємо для громад в нашій області цікаві й сучасні рішення, готуємо проекти створення нової системи цивільного захисту та Центрів безпеки громад", – прокоментував Олександр Хоруженко.

bezpieczna.um.warszawa.pl

7 грудня 2017 р. Українська делегація в Управлінні з питань безпеки та кризового управління м. Варшави (Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy)

bezpieczna.um.warszawa.pl

Дмитро Лук'янець,
доктор юридичних наук, професор ХНУ
ім.Каразіна, радник з питань децентралізації
Сумського "Центру розвитку місцевого
самоврядування

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

Польський досвід добровільних пожежно-рятувальних служб і створення Центрів безпеки громад в Україні

У багатьох країнах світу діяльність пожежно-рятувальних служб значною мірою забезпечується через різноманітні добровольчі формування. У Польщі це, так звана, добровільна пожежна охорона (Ochotnicza straż pożarna). Підрозділи добровільної пожежної охорони формуються, як правило на рівні первинних адміністративно-територіальних одиниць – гмін.

У структурі Державної пожежно-рятувальної системи такі підрозділи складають переважну більшість у порівнянні з підрозділами державної пожежної охорони. Якщо кількість особового складу державної пожежної охорони складає приблизно 32 тис. осіб, то кількість особового складу підрозділів добровільної пожежної охорони дорівнює майже 170 тис. осіб. Крім того, з урахуванням особового складу підрозділів добровільної пожежної охорони не включених до складу Державної пожежно-рятувальної системи, кількість членів добровільних пожежно-рятувальних формувань у Польщі складає близько 700 тис. осіб.

У грудні 2017 року, за підтримки Програми "U-Lead з Європою" нам вдалося ознайомитись з організацією та діяльністю таких добровільних пожежно-рятувальних підрозділів у гмінах Нове село (Nowa Wieś), Брвинув (Brwinów), Жулвін (Żółwín) та Ожарув Мазовецький (Ożarów Mazowiecki), що знаходяться неподалік від Варшави. Безумовно, одним із яскравіших вражень було враження від рівня матеріально-технічного забезпечення цих підрозділів, але головною їх цінністю є люди, які свій вільний від основної роботи час витрачають на досить важку і небезпечну діяльність пожежного-рятувальника і, при цьому, майже не отримують за це грошової винагороди.

Факт є фактом: система існує і досить ефективно функціонує, тому найбільш цікавим питанням є питання мотивації пожежних-добровольців. Що змушує людей різного віку, роду занять, рівня освіти тощо, витратити ліву частку свого вільного часу на заняття не просто складною діяльністю пожежного – рятувальника, а ще й робити це на належному професійному рівні?

Відповідь на це питання не є простою. Традиція створення та функціонування на теренах Польщі підрозділів добровільної пожежної охорони сягає періоду кінця XIX – початку XX сторіч. Практично усі відвідані нами подібні підрозділи мають майже сторічну, а подекуди й більш давню історію. Що цікаво, практично завжди засновниками таких добровільних формувань виступали представники місцевої інтелігенції, освічені люди, які користувались авторитетом серед місцевих мешканців.

Цілком зрозуміло, що у ті часи питання пожежної безпеки було надзвичайно гострим і потребувало постійної уваги місцевої влади. В умовах, коли не існувало централізованої державної системи протипожежного захисту, мешканцям невеличких міст та сіл треба було розраховувати переважно на власні сили і піклуватися про власну безпеку самим. Відтак, до пожежної справи залучались найбільш відповідальні, ініціативні та здорові люди. Крім того, заняття небезпечною справою вимагало людей пасіонарних, які притягують до себе інших, створюють навколо себе відповідне середовище.

Польський досвід показує, що за тривалий час існування у гмінах добровільних пожежних формувань, навколо них сформувалось певне культурне середовище і вони стали не просто сукупністю людей, які покликані гасити пожежі та виконувати супутні функції, але й культурними осередками, навколо яких вирувало місцеве життя. В умовах відсутності у ті часи таких засобів масової комунікації, як телебачення чи інтернет, люди у провінції самі створювали собі центри комунікації, якими часто становились зазначені формування.

Зрозуміло, що у центрі уваги були ті мужні люди – пожежні, які безпосередньо були втіленням повсякденного героїзму та звияги. Бути членом такого формування стало дуже почесним, але наявність головної функції обумовлювала необхідність певного професійного відбору, що додавало цінності цій діяльності. Можна навіть стверджувати, що таким чином створювалась своєрідна система цінностей, на яких формувалась і виховувалась місцева еліта.

Крайова система порятунку (Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) та добровільні пожежні дружини (Ochotniczej Straży Pożarnej) в м. Ожарув Мазовецький (Ożarów Mazowiecki), <http://www.ozarow-mazowiecki.pl>

*У 2017 році
добровільне пожежне
формування гміни
Ожарув Мазовецький
здійснило 417 виїздів
на різного роду
надзвичайні події.
Приблизно 30%
виїздів було так чи
інакше пов'язано з
ліквідацією пожеж
різної складності.
Решта – це дорожньо-
транспортні пригоди,
ліквідація наслідків
стихійного лиха,
пошуково-рятувальні
заходи тощо.*

Привабливості добровільній пожежній службі додавали й зовнішні атрибути, такі як красивий формений одяг, специфічні професійні ритуали, техніка яскравого червоного кольору, блискучі каски тощо. Тут згадується відомий жарт про те, що безперервно можна дивитись на три речі: як горить вогонь, як тече вода та як працюють інші. І все це можна побачити під час пожежі. Але, жарти жартами, а ззовні робота пожежного завжди була надзвичайно привабливою.

Ще один цікавий момент полягає в тому, що найбільше добровільних пожежних формувань у Польщі існує у тих місцевостях, де відносно невеликий рівень природної міграції населення, тобто там, де традиції передаються з покоління до покоління місцевих мешканців. Так, наприклад, найбільше таких формувань (більше 10 на 10 тис. населення) налічується у Швентокрижському воєводстві, а найменше – у Дольношльонському (1,9 на 10 тис. населення).

Як це не дивно, у Польщі, незважаючи на буремні, а часом і трагічні події XX сторіччя, збереглися традиції добровільної пожежної охорони і в наш час вони мають досить суттєву підтримку з боку держави. Взагалі, сьогодні можна впевнено стверджувати про існування серед органів та посадових осіб місцевого самоврядування у Польщі своєрідного культу безпеки. Скрізь, де нам довелося бути ми чули про це і бачили практичні результати такого підходу.

Другим важливим аспектом досвіду добровільних пожежних формувань у Польщі є досвід пошуку джерел їх фінансування. Показовою у цьому сенсі є історія добровільної пожежної охорони у містечку Ожарув Мазовецький (Ożarów Mazowiecki)¹. Добровільне пожежне формування було створене там у 1924 році і на сьогодні є одним із найкращих формувань такого роду у країні.

На перших етапах свого існування фінансову основу діяльності добровільної пожежної охорони складали виключно внески самих пожежних-добровольців та пожертви мешканців міста. Крім того, було створено фонд, який поповнювався від різноманітних платних розважальних заходів, які організовувалися членами добровільної пожежної команди. Зазначених доходів вистачило, щоб вже до 1926 року побудувати власними силами перше пожежне депо.

При пожежній команді існував духовий оркестр, який у 1934 був ліквідований у зв'язку невігідністю його утримання, а на

кошти, виручені від продажу інструментів було придбано перший пожежний автомобіль.

У перші повоєнні роки для заробляння грошей використовувався і вантажний автомобіль, який був у розпорядженні добровольців. У 1955 році при добровільній пожежній команді було створено кінотеатр "Стражак", обладнання для якого було закуплено на гроші членів добровільної пожежної команди і доходи від діяльності якого були основою фінансового забезпечення пожежної команди. Пізніше, поряд з діяльністю кінотеатру, доходи приносили слюсарна майстерня та здавання в оренду танцювального майданчика.

Активна діяльність членів добровільної пожежної команди щодо забезпечення фінансового стану їх формування, дозволила вже у 1965 році власними силами збудувати капітальну будівлю нового пожежного депо. Старі приміщення були здані в оренду одній з воєводських установ і отримувана орендна плата стала досить вагомим джерелом доходів.

Безумовно, існувала й підтримка з боку підприємств, розташованих на території гміни, а також місцевого самоврядування, але основна частина коштів утримання завжди формувалася за рахунок підприємницької ініціативи членів добровільної пожежної команди гміни Ожарув Мазовецький.

У сучасній Польщі добровільні пожежні команди фінансуються в основному за рахунок бюджетів гмін. Хоча існують й інші джерела фінансування. Наприклад, закупка пожежної техніки та обладнання здійснюється за допомогою часткового фінансування через загальнодержавні та воєводські фонди охорони навколишнього природного середовища та водного господарства, за кошти Міністерства внутрішніх справ при посередництві Спілки добровільних пожежних команд Республіки Польща, за кошти фондів ЄС тощо. Існує також оплата праці пожежних-добровольців за участь у рятувальних заходах у розмірі 20 злотих (приблизно 140 гривень) за годину.

Що стосується діяльності добровільної пожежної команди гміни Ожарув Мазовецький, то на сьогодні її статутна діяльність фінансується за рахунок бюджету гміни та власних коштів. Крім того, її члени відмовились від оплати за участь у рятувальних заходах на користь бюджету свого формування. Власні кошти формуються за рахунок різних видів господарської діяльності, в тому числі надання населенню послуг з профілактики димоходів, відкачування води з підвалів будинків, охорони промислових об'єктів на час профілакти-

¹ Інформація з офіційної web-сторінки www.osp-ozarow.pl/historia.html

ки автоматичних протипожежних систем, здавання в оренду вільних приміщень тощо.

У 2017 році добровільне пожежне формування гміни Ожарув Мазовецький здійснило 417 виїздів на різного роду надзвичайні події. Приблизно 30% виїздів було так чи інакше пов'язано з ліквідацією пожеж різної складності. Решта – це дорожньо-транспортні пригоди, ліквідація наслідків стихійного лиха, пошуково-рятувальні заходи тощо.

У контексті сказаного, пряма проекція польського досвіду на українські реалії уявляється доволі проблематичною.

З точки зору кадрового забезпечення, головна трудність полягає навіть не стільки у пошуку належної кількості добровольців, скільки у забезпеченні необхідного рівня надійності добровільного пожежно-рятувального підрозділу. Надійність в даному випадку означає, що у випадку, коли виникає потреба у залученні до ліквідації надзвичайної ситуації добровільного підрозділу, має бути забезпечена стовідсоткова гарантія збору у короткий час необхідної кількості підготовлених людей та їх виїзд на виконання відповідного завдання. Тут не має значення, чи є в даний момент якесь важливе свято, чи сезон садіння або викопування картоплі, чи будь-які інші причини.

Іншими словами, члени добровільних пожежно-рятувальних формувань повинні мати такий рівень мотивації, за якого виконання обов'язків щодо забезпечення безпеки відповідної територіальної громади буде переважувати над переважною більшістю особистих інтересів.

Частково це завдання можна вирішити за рахунок підготовки відносно великої кількості добровольців. Навіть у Польщі, кількість членів належним чином підготовлених членів добровільних пожежних формувань у три-чотири рази перевищує стандартно необхідну кількість людей, які мають одночасно брати участь у ліквідації надзвичайної ситуації. Якщо, наприклад, у підрозділі є один пожежно-рятувальний автомобіль, стандартний екіпаж якого складається з чотирьох осіб, то для забезпечення стовідсоткової надійності необхідно мати, як мінімум, 16 – 20 підготовлених добровольців.

Необхідно брати до уваги й ту обставину, що професійні навички рятувальників-добровольців повинні постійно підтримуватись, в тому числі за рахунок постійних тренувань, змагань тощо. Це також потребує додаткових витрат особистого часу, а також наявності відповідного середовища та інфраструктури.

Але, крім забезпечення кількості чле-

Крайова система порятунку (Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) та добровільні пожежні дружини (Ochotniczej Straży Pożarnej) в м. Ожарув Мазовецький (Ożarów Mazowiecki), <http://www.ozarow-mazowiecki.pl>

нів добровільного пожежного формування, необхідно звернути увагу й на морально-психологічний клімат в ньому. У будь-якій справі, де результат діяльності залежить від злагодженої роботи цілого екіпажу, питання спрацьованості та психологічної сумісності є надзвичайно важливим. Проте у ситуаціях, коли у конкретних випадках екіпаж може формуватись за випадковим принципом, як це й буває у добровільних пожежно-рятувальних підрозділах, зазначена проблема набуває ключового значення.

Найбільш важливим, що можна запозичити з польського досвіду для об'єднаних територіальних громад, це є організація роботи добровільного пожежного формування, яка може здійснюватись в рамках більш широкого функціонального утворення – центру безпеки громади (ЦБГ). Перш за все, таке формування має утворюватись як комунальне підприємство з можливістю здійснення прибуткової господарської діяльності. Відповідно, на етапі його проектування необхідно створити відповідний бізнес-план, визначити, які види платних послуг можуть надаватися працівниками і яку частку фінансування можуть забезпечити відповідні доходи.

На нашу думку, цілком відкидати досвід створення добровільних пожежно-рятувальних формувань не можна і слід прагнути розгорнути таку роботу з урахуванням особливостей місцевого менталітету.

Оскільки кожна територіальна громада має свою власну специфіку, навряд чи є можливим створити єдину функціональну та фінансову модель ЦБГ. Цілком можливо, що в окремих громадах є можливим залучення до роботи в ЦБГ певної кількості добровольців, а в інших такої можливості немає. У більш фінансово спроможних громадах більше можливостей щодо матеріально-технічного забезпечення тощо. В окремих випадках може бути доцільним створення ЦБГ на дві чи більше суміжних громад на засадах пайової участі та на підставі договорів про співробітництво тощо.

Цілком очевидно, що кожна територіальна громада, яка зважиться перейти на новий, сучасний рівень організації діяльності щодо забезпечення безпеки своїх мешканців, має розробити власну стратегію розвитку відповідної системи і на її основі проектувати майбутній ЦБГ.

Юрій Яремчук, голова Краснопільської ОТГ Сумської області,
Дмитро Лук'янець, доктор юридичних наук, професор ХНУ ім.Каразіна, радник з питань
децентралізації Сумського "Центру розвитку місцевого самоврядування

Артем Вівдич,
директор Донецького "Центру розвитку місцевого
самоврядування"

Якою може бути система безпеки в ОТГ

Децентралізація в Україні вже досягла того поширення та глибини, при якій керівники місцевого самоврядування почали замислюватися щодо власної відповідальності за безпеку людей у громаді. На жаль міські, сільські, селищні голови, які несуть відповідальність за організацію та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та цивільним захистом, на відповідній території згідно з ст. 36 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" недостатньо замислюються про організацію безпеки в громаді. В малих громадах, де не має власних ресурсів на організацію хоча б благоустрою у населеному пункті на достойному рівні, всі необхідні дії щодо забезпечення безпеки виконує держава, а саме Державна служба України з надзвичайних ситуацій та місцеві державні адміністрації.

Об'єднані громади Донецької області запровадили перші пілотні проекти у вигляді Центрів безпеки громадян. Це і не дивно, враховуючи специфічну ситуацію, яка склалася у регіоні. Досвід, який отримали Лиманська, Черкаська та Шахівська об'єднані громада вже вивчали керівники ГУ ДСНС та ОТГ з 9 областей України. Наразі, проекти по Центрах безпеки запроваджуються у Вінницькій, Сумській, Дніпропетровській, Луганській областях.

Звісно додаткові точки розміщення

сил та засобів дозволяють скоротити час реагування та відповідно підвищити ефективність реагування та подолання наслідків НС, як гласить концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади "послуга стає ближчою до людей". Проте до повного комплексного реформування системи забезпечення безпеки в громадах ще досить далеко. І в першу чергу, тому, що зменшення відстаней та часу для прибуття навчених рятувальників не призводить до головного у зміні системи – мислення. Це по-перше. І по-друге, останні терористичні події у країнах Європи запустили дискусії щодо системи реагування, яка має майбутнє у сучасному швидко-змінюваному світі. Реагування має бути не просто швидким, коли підготовлені спеціалісти знаходяться на малій відстані, яка дозволяє відреагувати протягом лічених хвилин, а надшвидким, коли в епіцентрі події вже знаходяться такі люди серед пересічних громадян та можуть відреагувати до настання невідворотної кульмінації події. Так само і з реагуванням на пожежі, землетруси, дорожньо-транспортні пригоди, повені, хімічну, кримінальну та, можливо, навіть воєнну, терористичну небезпеку та інше.

Доречно буде звернути увагу на досвід інших країн, зокрема, сусідніх країн Європейського Союзу. Наприклад, си-

Реагування має бути не просто швидким, коли підготовлені спеціалісти знаходяться на малій відстані, яка дозволяє відреагувати протягом лічених хвилин, а надшвидким, коли в епіцентрі події вже знаходяться такі люди серед пересічних громадян та можуть відреагувати до настання невідворотної кульмінації події.

стема управління у кризових ситуаціях Республіки Польща базується на державній рятувально-протипожежній системі, добровільних пожежних дружинах, зареєстрованих у національній системі та добровільних пожежних дружинах, які не зареєстровані у національній системі. Також можуть створюватися та долучатися до цієї діяльності громадські організації зі статусом "рятувальні".

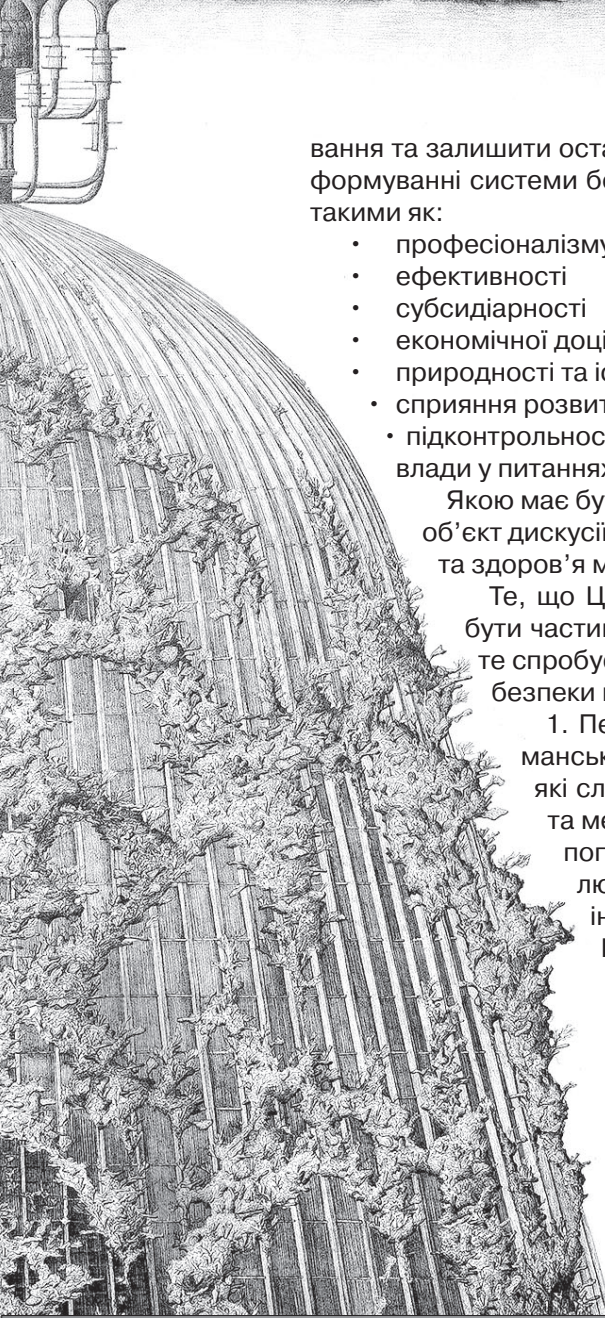
Добровільні пожежні рухи – це справжня спадщина культури поляків. Часто зустрічаються випадки, коли батько добровольця теж був добровольцем, як і його дід. Добровольці мають довіру громадян і повагу, бути добровольцем – престижно. Адже вони рятують життя. Так, у місті Ожарув Опатовського повіту тільки за останній рік місцева пожежна дружина врятувала 6 життів мешканців гміни. Аналоги наших Центрів безпеки громадян відіграють не тільки свою основну роль, а також являють собою культурний центр поселення. В них є зали, в яких люди проводять весілля, конференц-зали, музеї добровольців-вогнеборців, дитячі та спортивні майданчики поруч та інше.

Окремо слід приділити увагу вихованню дітей. Добровольців запрошують у школи, щоб діти мали змогу поспілкуватися зі своїми героями. Хто з дітей зацікавився, може вступити у молодіжну пожежну дружину, приходити по суботах у центр безпеки тренуватися по дві години, брати участь у тематичних літніх таборах, екскурсіях, змагатися між дружинами за призи та нагороди. Частина з цих дітей, коли виростуть, стане добровольцями, інші – ні. Та і не погано, бо вони отримали гарну школу реагування у надзвичайних ситуаціях та основ домедичної допомоги, а батьки спокійні, що з їх дитини росте здоровий та відповідальний громадянин.

Одна з основних ідей децентралізації, цілком **можна назвати її першочерговою – це децентралізація відповідальності**. Кожен громадянин має зрозуміти, що саме він, в першу чергу, несе відповідальність за свій дім, своє подвір'я, що він є частиною громади, яка здатна самоорганізовуватися та по-справжньому здійснювати місцеве самоврядування. Дуже тішить, що ці процеси почалися по всій країні в об'єднаних громадах. Поки що це точково, але такі громади показують реальний успіх та результати, і скоро всі зрозуміють в чому секрет.

Безсуперечно відповідальність за життя, яку несуть службовці органів безпеки, це найвища міра відповідальності. Не можна так просто передати повноваження від ДСНС до місцевого самовряду-

вання та залишити останніх сам на сам з загрозами та викликами. Звісно при реформуванні системи безпеки України слід визначити та керуватися принципами, такими як:

- професіоналізму
- ефективності
- субсидіарності
- економічної доцільності
- природності та історичного наслідування
- сприяння розвитку місцевого самоврядування та громадянської участі
- підконтрольності органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади у питаннях дотримання Конституції та законів України

Якою має бути концепція реформування системи безпеки в Україні – це об'єкт дискусії на сьогодні, але затиснутий у жорсткі рамки безпеки життя та здоров'я мешканців України.

Те, що Центри безпеки громад за основним призначенням мають бути частиною системи безпеки в Україні – це безспірний факт. Проте спробуємо визначити які додаткові можливості несе по собі Центр безпеки громад.

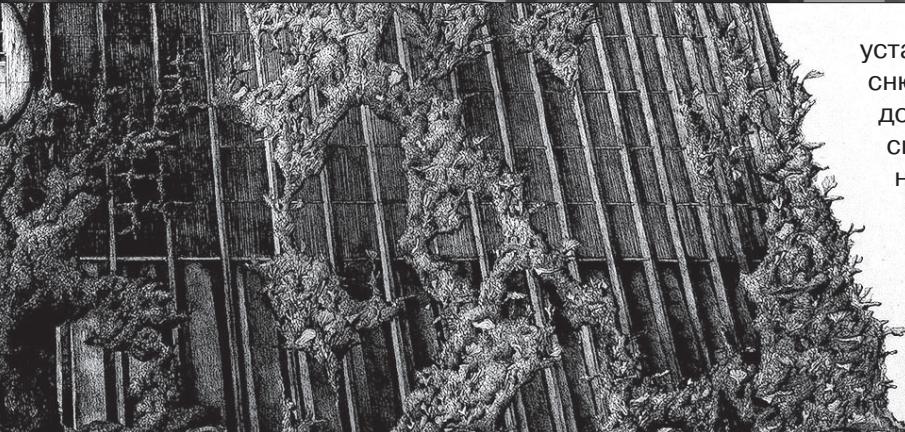
1. Перше, що запрошується само собою та вже працює у Лиманській, Черкаській та Шахівській ОТГ це те, що рятувальники, які служать у цих центрах – це опора голови громади, старости та мешканців у скрутних ситуаціях: вони ліквідують наслідки непогоди, розбирають завали, очищають дороги від снігу, сплюють повалені та сухі дерева, відкачують воду та ще багато іншого. Органи місцевого самоврядування, які утримують Центри безпеки громадян за кошти місцевого бюджету мають максимально ефективно використовувати отримані можливості.

2. Друге, це – центр відеоспостереження та диспетчерський центр. Вже сьогодні більш заможні громади, в основному міста обладнують територію камерами відеоспостереження у місцях, які мають більший потенціал для виникнення надзвичайної ситуації або правопорушення: залізничні та автобусні вокзали, зупинки громадського транспорту у центрі міста та місцях скупчення людей, особливо у нетверезому стані, мости, метро, центральні площі, квартали з гіршою криміногенною ситуацією

порівняно з іншими, комунальні заклади та установи, тощо. А пункт відеоспостереження цілком може бути у Центрі безпеки громадян, де окрім пожежної машини знаходиться представник поліції та швидка допомога. Для комунікації з іншими службами Центр безпеки має бути оснащений необхідними засобами зв'язку, також може бути створений "гарячий номер" Центру, відомий мешканцям громади.

Задайтеся питанням що ефективніше: група сторожів у комунальних закладах та установах плюс поліцейські, які здійснюють виїзд після отримання повідомлення про правопорушення, чи система відеоспостереження об'єднана з іншими службами швидкого реагування?

Це першочергові головні речі, які просто мають бути. Далі варі-

ативність у функціоналі Центрів безпеки розширюється – від культурних просторів на заході України до оборонних укріплень на сході.

На тих територіях, де мешканці населених пунктів мають традицію виходити на гасіння пожеж, ліквідацію наслідків стихійного лиха, там можливе зосередження на культурному, спортивному вихованні людей, особливо дітей. Тому у комплексі з Центром безпеки можуть бути розташовані спортивні та дитячі майданчики з елементами тренувальних майданчиків для пожежників. А для добровольців можуть проводитися змагання на кращого добровольця-вогнеборця села, області, країни. Наприклад, Черкаська ОТГ Донецької області вже будує поруч з Центром безпеки спортивний майданчик, бо Центр стає зосередження сильних спортивних чоловіків у селищі.

Проте формування такого серйозного безпекового центра громади породжує додаткові загрози. Бо це місце розташування найбільш підготовлених та організованих чоловіків у громаді, спеціальної техніки з широким набором обладнання та місце доступу до відеоспостереження по всій території ОТГ. Це означає, що у випадку воєнної чи терористичної загрози це місце може бути пріоритетним для нападу. Тому до майбутніх Центрів безпеки мають бути підвищені вимоги до захисту від несанкціонованого проникнення.

Реформування системи реагування у надзвичайних ситуаціях на рівні громад створює потужний осередок на базовому рівні, проте потребує покращення координації та підвищення якості на інших рівнях: районному, регіональному та національному.

Як має виглядати організаційна структура на різних рівнях реагування?

Найважливішою ланкою у координації заходів з запобігання, реагування, підготовки та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій є ре-

гіональний рівень. На якому обласна державна адміністрація відповідає за координацію територіальних органів центральних органів виконавчої влади, та суб'єктів реагування районного та базового рівня, які залучаються до забезпечення безпеки. В перспективі унаслідок це право та відповідальність префекта області.

Наступним рівнем цієї ланки є районний рівень з урахуванням укрупнення районів. Враховуючи, що, так званий, другий/районний безпековий рівень може співпадати із госпітальним округом та іншими територіальними управліннями ЦОВВ якість координації значно підвищується. По суті своїй цей рівень має основну ціль – координацію. Відповідальна особа на районному рівні у разі виникнення надзвичайної ситуації, яка не по силах одній базовій одиниці [об'єднаній територіальній громаді, місту або сільській, селищній раді до закінчення реформування базового адміністративно-територіального устрою], збирає комісію для вирішення ситуації, залучає сили та засоби базового рівня.

В штатному режимі на базі районного рівня може працювати об'єднаний диспетчерський центр ДСНС, поліції, швидкої допомоги та інших служб, який крім зв'язку забезпечує роботу системи моніторингу та оповіщення громадян на території відповідного району.

Яким чином може бути влаштована система моніторингу та оповіщення громадян?

Базою для оновлення системи моніторингу та оповіщення громадян в Україні мають бути стандарти, розроблені Державною службою України з надзвичайних ситуацій.

Звичайною мовою – це простий і доступний інтерфейс, який дозволяє відповідальним особам отримати в реальному часі доступ до показників системи моніторингу, розташованій по всій території України – на греблях, електростанціях, хімічних та інших шкідливих підприємствах

та об'єктах – потенційних джерелах небезпеки.

Друга частина – це система оповіщення, яка дозволяє швидко та зрозуміло оповістити громадян про загрозу, надати первинні інструкції про дії у надзвичайній ситуації.

До сучасної корисної системи моніторингу та оповіщення сформулюємо наступні вимоги:

- технічна можливість підключення додаткових джерел отримання даних [для моніторингу] та інформування [для оповіщення]
- мультиканальна передача інформації: радіо, Інтернет, наприклад, через додатки для смартфонів, GSM – через СМС-повідомлення та через мережу стаціонарних та мобільних гучномовців
- можливість передачі текстових та голосових повідомлень окрім спеціальних звукових сигналів
- доступ до системи на різних рівнях з обмеженим правом доступу [на регіональному, районному, ОТГ, старостам]

Побудова сучасної системи безпеки в Україні – важливе, а для окремих територій термінове завдання, проте недешеве. І хоча місцеві бюджети отримали значні фінансові ресурси, вони мають їх вкладати максимально ефективно, таким чином, щоб кожна витрата призводила до позитивного економічного та/або соціального ефекту. Тому одна з основних вимог до системи – це багатofункціональність, яка дозволить органам місцевого самоврядування побачити додаткові переваги створення, розширення та утримання системи безпеки на базовому рівні.

Що стосується системи оповіщення населення, то цілком можливе її використання з метою оповіщення громадян про важливі події та заходи в громаді. Наприклад, про суттєві зміни погоди, ремонтні роботи водопостачання або електропостачання, інформування про місця видачі гуманітарної допомоги, пінтої води та, навіть, загальні збори громадян, референдум, вибори. Звісно з

певними обмеженнями, щоб це не стало об'єктом зловживань. Бо першочергове завдання – забезпечення безпеки.

Оснащення та обладнання, яке має громада у Центрі безпеки, може і має застосовуватися для допомоги місцевим мешканцям. Наприклад, для благоустрою, буксировки автотранспортних засобів, розчищення дороги від снігу, підвезення води і таке інше. Це можливо шляхом затвердження у нормативно-правових актах місцевого самоврядування та посадових інструкціях функціональних обов'язків співробітників Центрів безпеки громади здійснювати заходи з благоустрою.

Конкретно які дії може здійснювати Центр має вирішувати сама громада, прийнявши на сесії відповідний нормативно-правовий акт в межах стандартів, визначених державою.

І тоді мер отримає мотивацію підтримувати та розширювати мережу місцевої пожежної команди та вогнеборців-добровільців. Починає сприяти проведенню серед населення промоційних заходів, метою яких є підвищення престижності служби та залучення дорослих та дітей до добровольчого руху. Особливо важлива робота з дітьми, яка може проявляти у вигляді зустрічей школярів з добровольцями та рятувальниками ДСНС, поліцейськими, проведення змагань та олімпіад з цивільного захисту, дитячі всеукраїнські спеціалізовані табори, обмін досвідом з іншими громадами, в тому числі, за кордоном.

Таке бачення системи безпеки в Україні є безсумнівно дороговартісним. Проте, враховуючи з якими викликами ми зіштовхнулися останні роки, ми маємо знайти в собі сили, залучити ресурси для реформування системи безпеки в Україні. Зараз потреба у безпеці – головна потреба українців, і вона має бути забезпечена державою та місцевим самоврядуванням.

На фото:

відкриття Центру безпеки громади в м. Красний Лиман Донецької обл. 17 травня 2017 р.

Щорічно в Україні виникає до 300 надзвичайних ситуацій та 70 тисяч пожеж, під час яких гине понад 2 тисячі громадян. На сьогодні сили і засоби ДСНС забезпечують мінімальний рівень захисту населення від надзвичайних ситуацій і пожеж

Олег Левченко,
директор Вінницького "Центру розвитку
місцевого самоврядування"

Організація роботи добровільних пожежних дружин

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

*Особливістю
польської системи
пожежної охорони
є те, що окрім
державних
підрозділів, там
поширена практика,
навіть традиція
багатьох поколінь,
– організовувати
громадські пожежні
дружини.*

В контексті реформ щодо децентралізації ставиться завдання забезпечити захист життя людей і майна територіальних громад шляхом діяльності добровільної пожежної охорони, на функціонування якої прогнозується належний об'єм фінансування з бюджетів місцевих рівнів. Тому питання підготовки концепції ефективної системи забезпечення безпеки залишається відкритим.

Країни Європейського Союзу, зокрема Республіка Польща [РП], на питання державної рятувально-протипожежної системи звертають особливу увагу і, відповідно, система модернізована та набагато ефективніша.

Особливістю польської системи пожежної охорони є те, що окрім державних підрозділів, там поширена практика, навіть традиція багатьох поколінь, – організовувати громадські пожежні дружини. Тобто чоловіки, які за професією є столярами, водіями, адміністраторами, змолоду навчаються основам рятування, гасіння пожежі. Передумовою стало першочергове бажання допомогти швидко згасити пожежу, врятувати будинок чи врожай на полі. Поступово традиція набула організованих форм. За викликом телефону, який сповіщає сигнал надзвичай-

ної ситуації, вони залишають свої робочі місця чи домівки і поспішають на допомогу. Громадська активність і великий культ поваги до таких активістів-рятувальників нині у Польщі серед пожежних дружин набув державного значення.

Добровільна пожежна охорона – це загальнопольська, самоврядна, постійна організація зі статусом юридичної особи та некомерційної організації. На центральному рівні її керівництво здійснює Спілка добровільних пожежних товариств. Спілка має місцеві відділення управління відповідно до адміністративного поділу держави: 16 – воєводських, 339 – повітових, 2 229 – гмінних осередків. Один раз на 4 роки відбуваються вибори керівників цих органів управління виключно її членами та делегатами нижчих осередків. Кожний місцевий осередок Добровільного пожежного товариства – окреме об'єднання, зареєстроване у відповідному органі місцевої влади.

Найстаріша добровільна пожежна команда в Польщі з'явилася 150 років тому. Загалом у структурі Спілки добровільних пожежних товариств є 16380 пожежних команд, у яких нараховується близько 700 тис. членів. У середньому кількість членів спілки у гміні складає 1,5-3 % від

загальної кількості мешканців. Із них 70-80% мають право брати участь у гасінні пожеж та ліквідації інших ситуацій, решта – жінки, почесні члени, молодіжні дружини. Перші добровільні пожежні команди на польській землі були зареєстровані в другій половині XIX ст. В сучасному вигляді Добровільне пожежне товариство Польщі виникло у 1991 р.

Добровільна пожежна частина в селі – це вісь, навколо якої крутиться життя, це частина еліти громади, яка береться за вирішення різних, складних проблем. Крім цього, ця частина громади намагається розвиватись і формувати щось нове за підтримки, як місцевої влади, так і вищого керівництва держави. Тут є зали, де гуляють весілля, відзначають урочисті події, проводять збори й конференції, зустрічаються друзі. При частинах є 3-5 кімнат готельного типу, які подорожні можуть винайняти за невелику плату. Пожежника з будь-якої країни тут завжди зустрінуть і безкоштовно нагодують та дадуть нічліг. У багатьох пожежних частинах у селі є спеціальні кімнати з декількома потужними комп'ютерами та вільним доступом до Інтернету, якими можна безкоштовно користуватися.

Для популяризації свого руху Добровільне пожежне товариство щороку організовує численні масові заходи для всіх мешканців міст і сіл. Найбільш відомий серед них – проводиться щороку 11 вересня. Під час таких заходів відбуваються покази сучасної та старовинної пожежно-рятувальної техніки, спорядження та рятувальних засобів. Кожен, і дорослий і дитина, може посидіти в кабіні машини, оглянути місто з люльки пожежного підйомника, одягнути пожежний шолом та вбрання, приміряти водолазне спорядження, подати воду на гасіння хатинки чи лісу, "охоплених вогнем", спробувати знайти людину в задимленому середовищі, познайомитися з собаками-рятувальниками, проїхатися на пожежному квадроциклі.

Добровільне пожежне товариством Польщі здійснює випуск журналу, широкого спектру сувенірної та поліграфічної продукції для популяризації професії пожежника, забезпечує функціонування веб-сайту та Інтернет-порталу для дистанційного навчання населення правил безпеки життєдіяльності, проведення масових громадських заходів із цих питань.

Члени товариства організували оркестри духової музики та артистичні колективи, можливості яких активно використовують під час численних масових заходів, днів міст, державних свят тощо.

Для нашої країни доцільно будувати

систему за аналогом Польщі, враховуючи власні територіальні особливості. Модель розглядається комплексною, тобто система повинна функціонувати шляхом організації групи людей, які були б частиною безпеки у громаді, які мали б відповідати за інформування, самооборону локальну, муніципальну варту. Крім цього, зазначена група людей повинна брати участь у заходах Червоного хреста і всіх можливих аспектах відносно забезпечення безпеки і відповідних компетенцій. Це об'єднання повинно бути ядром цього всього. Також, завдяки такій організації роботи, можливо вирішувати проблеми, пов'язані з охороною кордону, забезпечення безпеки певних процесів у громаді.

Разом з тим, одним з найбільш важливих аспектів щодо організації роботи добровільних дружин, є підготовка плану управління кризовими ситуаціями, оскільки правильний алгоритм реагування у кризових ситуаціях сприятиме більш ефективній роботі добровільних дружин. В плані описується хто, що і коли буде робити, за допомогою яких сил і ресурсів – напередодні, під час і після надзвичайної ситуації.

Тому, доречно розпочати з підготовки плану реагування, від якого і розвивати подальшу структуру діяльності добровільних дружин.

Для нашої країни доцільно будувати систему за аналогом Польщі, враховуючи власні територіальні особливості. Модель розглядається комплексною, тобто система повинна функціонувати шляхом організації групи людей, які були б частиною безпеки у громаді, які мали б відповідати за інформування, самооборону локальну, муніципальну варту.

Добровольча пожежна дружина (Ochotniczej Straży Pożarnej) в м. Ожарув Мазовецький (Ożarów Mazowiecki)

Модель автоматизованої системи оповіщення для Центрів безпеки громад

Пропозиція щодо впровадження

1. СТРУКТУРА

Рис. 1. Структурна схема системи місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення об'єднаної територіальної громади.

У якості каналів управління кінцевими пристроями оповіщення використовуються канали рухомого (мобільного) зв'язку стандарту GSM. Передача сигналів оповіщення та інформаційних повідомлень здійснюється з місцевого пульта, при цьому можливе як циркулярне, так і адресне оповіщення.

Ще одна функція пульта управління місцевої авто-

матизованої системи централізованого оповіщення (далі-МАСЦО) дозволяє здійснювати інформування та оповіщення на телефони посадових осіб, що відповідають за організацію заходів щодо цивільного захисту населення, або інформування щодо різноманітних заходів безпосередньо не пов'язаних з цивільним захистом. Під час такого оповіщення можна

передавати інформацію як голосом, так і за допомогою текстових повідомлень (SMS) з контролем отримання повідомлень.

Система будується за модульним принципом, що дозволяє вільно здійснювати її нарощування додаванням нових кінцевих пристроїв оповіщення по мірі необхідності, або згідно плану впровадження системи із розрахунку на період у декілька років.

Місцева автоматизована система централізованого оповіщення дозволяє здійснювати інформування та оповіщення шляхом:

1. передачі мовної та текстової інформації на телефони відповідальних посадових осіб;
2. передачі спеціальних сигналів та мовної інформації на відкритих територіях з масовим перебуванням людей;
3. передачі спеціальних сигналів та мовної інформації у приміщеннях навчальних, медичних, соціальних та адміністративних закладів.

Керування системою здійснюється з:

1. місцевого пульта управління системою оповіщення, що встановлюється в адміністративному центрі Недригайлівської об'єднаної територіальної громади;
2. регіонального пульта управління системою оповіщення, що встановлений у обласному центрі.

Передача сигналів оповіщення та інформаційних повідомлень з регіонального пульта здійснюється по телекомунікаційній мережі загального користування. При цьому по вибору оператора регіонального пульта можлива активація кінцевих пристроїв оповіщення, що встановлені на території громади, завдяки передачі відповідної команди на місцевий пульт управління оповіщенням, або передача інформаційного повідомлення на кінцеві пристрої оповіщення (блоки оповіщення) що встановлені у приміщенні адміністрації громади.

2. КІНЦЕВІ ПРИСТРОЇ ОПОВІЩЕННЯ

2.1 Пульт управління МАСЦО

Для керування системою централізованого оповіщення і інформування відповідальних посадових осіб по телефону пропонується пульт керування

місцевою автоматизованою системою централізованого оповіщення.

Функції:

1. інформування та оповіщення посадових осіб по телефону мовними або текстовими повідомленнями (SMS);
2. отримання команд від пульта керування регіональною автоматизованою системою централізованого оповіщення;
3. керування кінцевими пристроями оповіщення;
4. отримання квитанцій про хід оповіщення відповідальних посадових осіб, та активацію кінцевих пристроїв оповіщення;
5. керування списками та сценаріями оповіщення, формування мовних та текстових повідомлень;
6. автоматичне ведення журналу подій.

Основні технічні характеристики:

1. напруга електроживлення – 220 В;
2. час роботи від джерела безперебійного електроживлення у черговому режимі – не менше 3 години;
3. час роботи від джерела безперебійного електроживлення у режимі оповіщення – не менше 1 години;
4. кількість GSM каналів, які можуть одночасно використовуватися для оповіщення – мінімум 2;
5. швидкість оповіщення за допомогою мовних повідомлень на телефони – не менше 6 осіб за хвилину;
6. швидкість оповіщення за допомогою текстових повідомлень на телефони – не менше 16 осіб за хвилину.

Склад:

1. персональний комп'ютер(по можливості промисловий) – 1 шт.;
2. пристрій модемний універсальний – 1 шт.;
3. джерело безперебійного живлення для пристроїв модемних – 1 шт.;
4. спеціалізоване програмне забезпечення "автоматизованого робочого місця для оповіщення" – 1 шт.

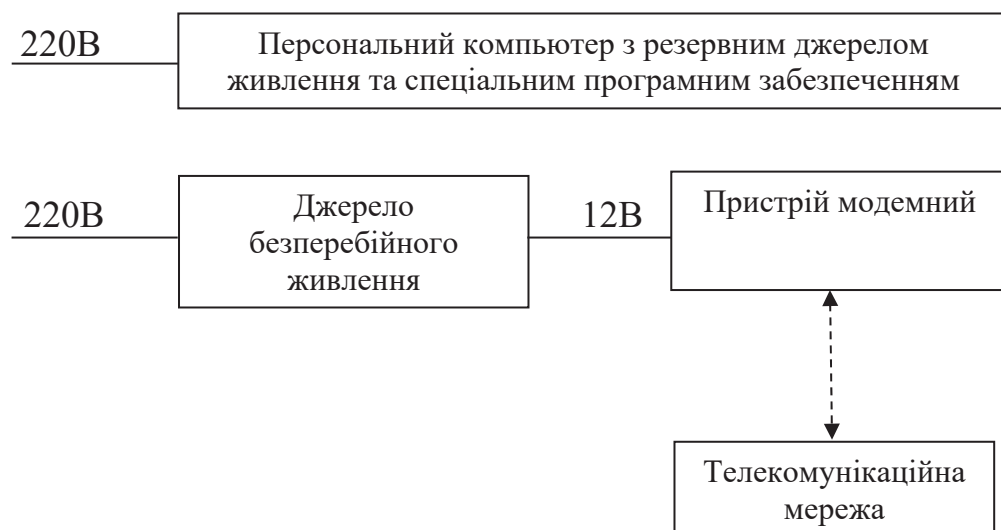

Рис. 2. Структурна схема пульта управління МАСЦО

2.2 Оповіщення населення на відкритих територіях

Для інформування та оповіщення населення на відкритих територіях пропонується використовувати блоки оповіщення, які підключені до стаціонарної мережі живлення 220 В, або які не потребують підключення до стаціонарної мережі живлення 220 В завдяки використанню автономних джерел електроживлення – сонячних та акумуляторних батарей.

Функції:

1. активація за командою оперативного чергового пульта місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення;
2. оповіщення населення на відкритих територіях – трансляція спеціального сигналу "Увага всім" та мовних інформаційних повідомлень;
3. трансляція заздалегідь підготовлених інформаційних повідомлень;
4. трансляція оперативних інформаційних повідомлень, які отримані з пульта керування місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення по каналам зв'язку;
5. самодіагностика з передачею аварійної інформації на пульт технічного обслуговування.

Основні технічні характеристики:

1. робота від вбудованої акумуляторної батареї при відсутності живлення – 24 години;
2. канали зв'язку якими можливо керувати пристроями:
 - 2.1. частотний діапазон 90 – 108 МГц;
 - 2.2. телекомунікаційна мережа загального користування стандарту GSM;
 3. радіус розбірливої чутності сигналів оповіщення – мінімум 700 м.

Склад:

1. блок оповіщення – 1 шт.;
2. акустична система – 1 комплект.

Рис. 3. Структурна схема блоку оповіщення

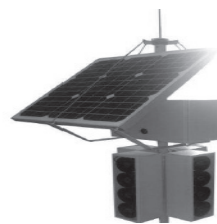

Рис. 4. Зовнішній вигляд сучасного блока оповіщення з акустичними системами

2.3 Оповіщення в приміщеннях

Для оповіщення в приміщеннях медичних, навчальних закладах та адміністраціях територіального об'єднання пропонується використовувати блоки оповіщення, які дозволяють контролювати факт отримання черговим інформаційного повідомлення.

Функції:

1. активація за командою оперативного чергового пульта місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення;
2. трансляція формалізованого сигналу "Увага всім";
3. трансляція оперативних інформаційних повідомлень, які отримані з пульта керування місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення по каналам зв'язку;
4. само-діагностика з передачею аварійної інформації на пульт технічного обслуговування.

Основні технічні характеристики:

1. напруга електроживлення – 220 В;
2. робота від вбудованого джерела резервного електроживлення в черговому режимі – до 160 годин;
3. робота від вбудованого джерела резервного електроживлення в режимі оповіщення – 4 години;
4. канали зв'язку якими можливо керувати пристроями:
 - 4.1. частотний діапазон 90 – 108 МГц;
 - 4.2. телекомунікаційна мережа загального користування стандарту GSM.

Склад: 1. блок оповіщення – 1 шт.

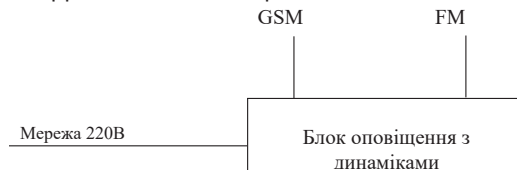

Рис. 5. Структурна схема блоку оповіщення

3. ВАРТІСТЬ ОБЛАДНАННЯ

3.1. Пульт управління МАСЦО

Пульт управління МАСЦО, що встановлюється у адміністративному центрі територіального об'єднання.

Вартість:

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Пульт управління МАСЦО	50999,00	1	50999,00

3.2. Оповіщення приміщень закладів та організацій, що знаходяться у підпорядкуванні територіального об'єднання

Для організації оповіщення всередині приміщень використовується блок оповіщення БО-FM-04, що встановлюється в кожному закладі.

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Блок оповіщення	6972,00	10	69720,00

3.3. Оповіщення мешканців населених пунктів

Блок оповіщення БО-FM-05, що встановлюється в населених пунктах на покрівлях будинків з плоскою покрівлею, або на стовпах освітлення чи ліній електропередач. Кількість блоків оповіщення обиралася із розрахунку гарантованої чутності сигналу "Увага всім" на вулицях населених пунктів, з урахуванням, що площа населеного пункту не перевищує 2 км²

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Блок оповіщення, акустична система	35406,00	23	814338,00

3.4. Загальна вартість обладнання

Загальна вартість обладнання складає – 935057,00 грн. з урахуванням ПДВ.

4. ВАРТІСТЬ МОНТАЖНИХ ТА ПУСКО-НАЛАГОДЖУВАЛЬНИХ РОБІТ

4.1. Пульт управління МАСЦО

Монтаж та пуско-налагоджування пульта управління МАСЦО.

Вартість:

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Монтажні та пуско-налагоджувальні роботи	5364,00	1	5364,00

4.2. Оповіщення приміщень закладів та організацій, що знаходяться у підпорядкуванні територіального об'єднання

Монтаж та пуско-налагоджування 10-ти блоків оповіщення

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Монтажні та пуско-налагоджувальні роботи	1260,00	10	12600,00

4.3. Оповіщення мешканців населених пунктів

Монтаж та пуско-налагоджування 23-х комплектів блоків оповіщення.

№	Назва	Ціна, грн. з ПДВ за одиницю	Кіл-ть	Вартість, грн. з ПДВ
1	Монтажні та пуско-налагоджувальні роботи	6434,00	23	147982,00

4.4. Загальна вартість монтажних та пуско-налагоджувальних робіт

Орієнтовна загальна вартість монтажних та пуско-налагоджувальних робіт складає – 165946,00 грн. з урахуванням ПДВ.

5. ПРОЕКТУВАННЯ

Вартість виконання проектних робіт складає – 27500,00 грн. з урахуванням ПДВ.

6. ЗАГАЛЬНА ВАРТІСТЬ КОМПЛЕКСУ

Загальна вартість комплексу складає 1128503,00 грн. з урахуванням ПДВ. Вартість монтажних та проектних робіт береться із розрахунку, що монтування обладнання здійснюється на існуючих об'єктах (стовпах ліній електропередач, та будинках).

7. ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ

Структура комплексу дозволяє здійснювати нарощування у будь якій послідовності.

8. СЦЕНАРІЇ ОПОВІЩЕННЯ

Після проведення робіт з пуско-налагодження системи, вона буде здатна транслятувати через кінцеві пристрої оповіщення як заздалегідь підготовлені сценарії оповіщення (перелік сценаріїв наведений нижче у таблиці), так і оперативні повідомлення, що можуть бути записані безпосередньо перед трансляцією на пульті управління МАСЦО. Усі повідомлення зберігаються у енергонезалежній пам'яті пульту управління МАСЦО, та транслюються на кінцеві пристрої оповіщення по задіяним у системі каналам зв'язку.

№	Опис сценарію оповіщення
1	Перевірка системи оповіщення
2	Сирена тривалістю 45 секунд
3	Повітряна тривога
4	Загроза радіоактивного забруднення
5	Хімічне зараження
6	Повінь
7	Загроза виникнення землетрусу
8	Загроза виникнення бойових дій
9	Загроза артилерійського обстрілу території
10	Відбій тривоги (загальний)
11	Відбій повітряної тривоги
12	Штормове попередження (сильний вітер)
13	Штормове попередження (різке зменшення температури)
14	Штормове попередження (снігопад)
15	Штормове попередження (стихийне лихо), загальне попередження
16	Штормове попередження (шквал, ураган)

Модель системи цивільного захисту на рівні ОТГ

У відповідності до вимог чинного законодавства в Україні має бути побудована проста та логічна система місцевого самоврядування, здатна забезпечити комфортне та безпечне життя громадян. Найбільш важливі для людей повноваження передаються на найближчий до них рівень влади.

Прийнятні умови життєдіяльності людини значною мірою базуються на забезпеченні належних умов безпеки її перебування в навколишньому середовищі. Тому одним із основних заходів реформування адміністративно-територіального устрою країни є побудова системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, яка спроможна забезпечити безпеку людини.

Основні завдання, які постали перед новоствореними об'єднаними територіальними громадами щодо побудови якісно нової, ефективної та орієнтованої на європейські стандарти системи цивільного захисту на місцях, представлено у вигляді діаграми (рис. 1).

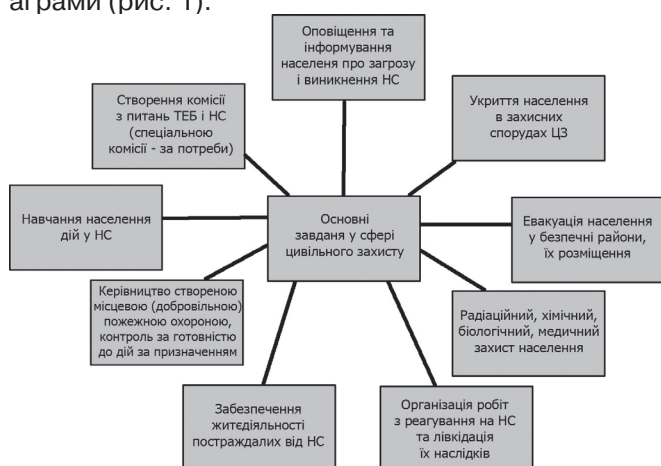

Рис. 1. Основні завдання об'єднаних територіальних громад з питань цивільного захисту.

Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту на регіональному рівні здійснюється територіальною підсистемою єдиної державної системи цивільного захисту, до складу якої входять ланки об'єднаних територіальних громад (рис. 2.)

Рис. 2. Структура територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, до складу якої входять ланки об'єднаних територіальних громад.

Ланка об'єднаної територіальної громади територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту передбачає функціонування органів управління цивільним захистом та сил цивільного захисту.

Керівником ланки об'єднаної територіальної громади територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту є голова об'єднаної територіальної громади.

До складу ланки об'єднаної територіальної громади територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (рис. 3) входять:

- постійно діючий орган управління цивільним захистом – структурний підрозділ з питань цивільного захисту. Вид структурного підрозділу рекомендується визначати, враховуючи рівні техногенного навантаження на відповідних територіях, а саме: департамент, управління, відділ, відділення, сектор.
- координаційний орган управління цивільним захистом (комісія з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій об'єднаної територіальної громади);

- сили цивільного захисту (місцева та добровільна пожежна охорона);
- спеціалізовані служби цивільного захисту (енергетики, захисту сільськогосподарських тварин і рослин, інженерні, комунально-технічні, матеріального забезпечення, медичні, зв'язку і оповіщення, протипожежні, торгівлі та харчування, технічні, транспортного забезпечення, охорони громадського порядку).

У разі утворення об'єднаної територіальної громади на базі міст обласного та районного значення, раніше створені ними ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту, органи управління та сили цивільного захисту поширюють свою діяльність на всю територію новоствореної територіальної громади.

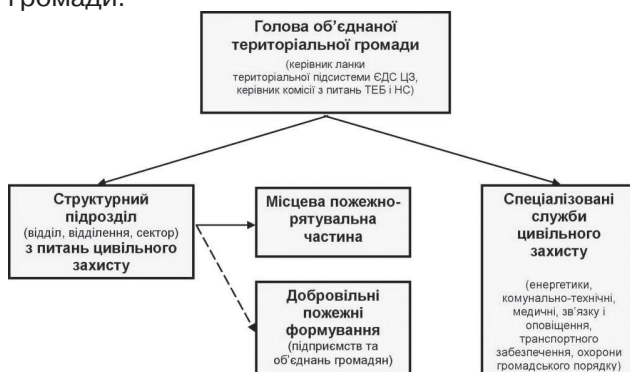

Рис. 3. Організаційна структура цивільного захисту об'єднаної територіальної громади

Структурний підрозділ (департамент, управління, відділ, відділення, сектор) з питань цивільного захисту (призначена посадова особа) виконує завдання щодо забезпечення стабільного функціонування ланки об'єднаної територіальної громади територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.

Підрозділи місцевої пожежної охорони створюються для забезпечення пожежної безпеки на території об'єднаної територіальної громади. Добровільні протипожежні формування виконують роботи із запобігання виникненню пожеж та їх гасіння на території об'єднаної територіальної громади.

Спеціалізовані служби цивільного захисту виконують завдання у сфері цивільного захисту на території об'єднаної територіальної громади відповідно до функціональної спрямованості підприємств, установ та організацій, на базі яких їх створено.

Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій координує діяльність місцевих органів влади, підприємств, установ та організацій із забезпечення техногенно-екологічної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України і Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації

влади в Україні до компетенції об'єднаної територіальної громади у сфері цивільного захисту пропонується віднести наступні повноваження:

- 1) забезпечення:
 - цивільного захисту на відповідній території;
 - виконання завдань створеною ланкою об'єднаної територіальної громади територіаль-

ної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту;

- реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки суб'єктами господарювання, що належать до сфери їх управління і які можуть створити реальну загрозу виникнення аварії;
- оповіщення та інформування населення про загрозу і виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;
- використання захисних споруд цивільного захисту комунальної власності;
- навчання з питань цивільного захисту посадових осіб об'єднаної територіальної громади та суб'єктів господарювання комунальної власності, здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;
- життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій;
- складання довідок про визнання особи постраждалою внаслідок надзвичайної ситуації, списків (реєстрів) постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, відповідно до яких надається матеріальна допомога, списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;
- соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайної ситуації, зокрема виплати матеріальної допомоги;

- 2) розроблення та:
- забезпечення реалізації програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;
 - здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, в особливий період;
- 3) організація:
- робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній адміністративній території, а також радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків таких ситуацій;
 - та керівництво проведенням відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
 - виконання вимог законодавства щодо створення, використання, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту;
 - проведення технічної інвентаризації захисних споруд, виключення їх з фонду захисних споруд цивільного захисту за погодженням з Державною службою України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС України);
 - роботи з дообладнання або спорудження в особливий період підвальних та інших заглиблених приміщень для укриття населення;
- 4) створення:
- за погодженням з ДСНС України та підтримання у постійній готовності місцевої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, її утримання у постійній готовності та здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;
 - та використання матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
 - комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій, а в разі виникнення надзвичайних ситуацій – спеціальної комісії з їх ліквідації (за потреби), забезпечення їх функціонування;
- 5) здійснення:
- контролю за станом навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічною та епідемічною ситуацією;
 - керівництва створеними аварійно-рятувальними службами;
 - забезпечення діяльності формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту, місцевої та/або добровільної пожежною охорони, контроль за їх готовністю до дій за призначенням;
 - евакуації населення, майна у безпечні райони, їх розміщення та життєзабезпечення населення;
 - підготовки пропозицій щодо віднесення міст до груп цивільного захисту та подання їх від-

повідним обласним державним адміністраціям;

- контролю за утриманням та станом готовності захисних споруд цивільного захисту;
- завчасного накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення і зонах спостереження суб'єктів господарювання радіаційної небезпеки I та II категорій, та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;
- взаємодії з підрозділами територіального органу ДСНС України в області щодо виконання завдань цивільного захисту;

6) віднесення суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, до категорій цивільного захисту відповідно до основних показників та затвердження їх переліку;

7) визначення потреби та облік фонду захисних споруд.

Особи керівного складу та фахівці органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, у перший рік призначення на посаду і періодично один раз на три-п'ять років зобов'язані відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів проходити функціональне навчання в навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту.

* * *

Я знав священника, який був у полоні.
Шрам на скроні. Збиті чорні долоні.
Телефонні розмови з донецькими операми.
Трофейний опель із польськими номерами.

І ось він мені говорив: інститут церкви
поєднує нас усіх подібно до цегли,
випалює нас у вогні, скріплює нас для ґрунтовки,
хоча все це втрачає сенс уже під час артпідготовки.

Ще він говорив: спитай мене про воскресіння,
я відповім – щоби воскреснути, потрібне везіння.
Праведникам якраз не щастить в основній їхній масі.
Я люблю говорити про ворогів у минулому часі.

Спитай мене про прощення, я маю що відповісти:
прощення передбачає, що частина мирян – атеїсти.
Я принесу своїм ворогам на могили квіти.
Кара господня настигне всіх.
Вам, атеїстам, не зрозуміти.

Війна мене навчила не говорити про втрати.
З живими краще. Живих, принаймні, можна порятувати.
В живих є те, що не дає їм лягти в траншею.
Здається ви, атеїсти, називаєте це душею.

Я думаю іноді, чи зрозуміють нас наші діти.
Серце моє легке і обійми мої розпростерті.
Моєї любові стане на всіх,
навіть на тих, хто хотів мене вбити.
Піду, до речі, нагадаю їм, що їх чекає по смерті.

Сергій Жадан, український письменник
<https://www.facebook.com/serhiy.zhadan/>

* * *

Візьми лише найважливіше. Візьми листи.
Візьми лише те, що зможеш сама нести.
Візьми рушники та ікони, візьми срібні ножі,
візьми дерев'яні розп'яття, золочені муляжі...

Візьми хліб і городину, потім іди.
Ми ніколи більше не повернемося сюди.
Ми ніколи більше не побачимо наші міста.
Візьми листи. Всі. До останнього злого листа.

Нам ніколи не повернутись до наших нічних крамниць.
Нам ніколи не пити з сухих криниць.
Нам ніколи більше не бачити знайомих облич.
Ми з тобою біженці. Нам з тобою бігти крізь ніч.

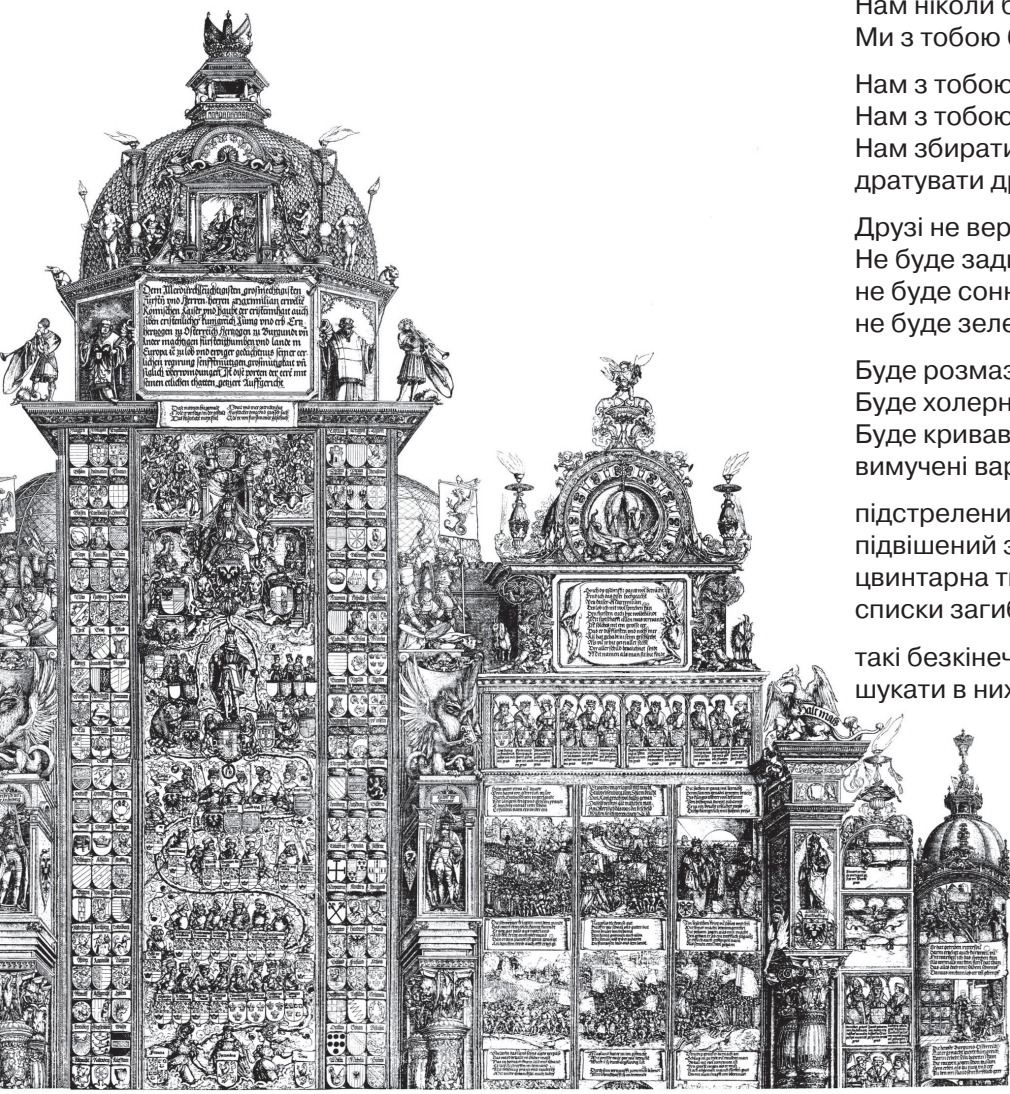
Нам з тобою бігти вздовж соняшникових полів.
Нам з тобою тікати від псів, спати поміж волів.
Нам збирати воду в долоні, чекаючи в таборах,
дратувати драконів на бойових прапорах.

Друзі не вернуться, і ти не прийдеш назад.
Не буде задимлених кухонь, не буде звичних посад,
не буде сонного світла серед нічних осель,
не буде зелених долин і замиських пустель.

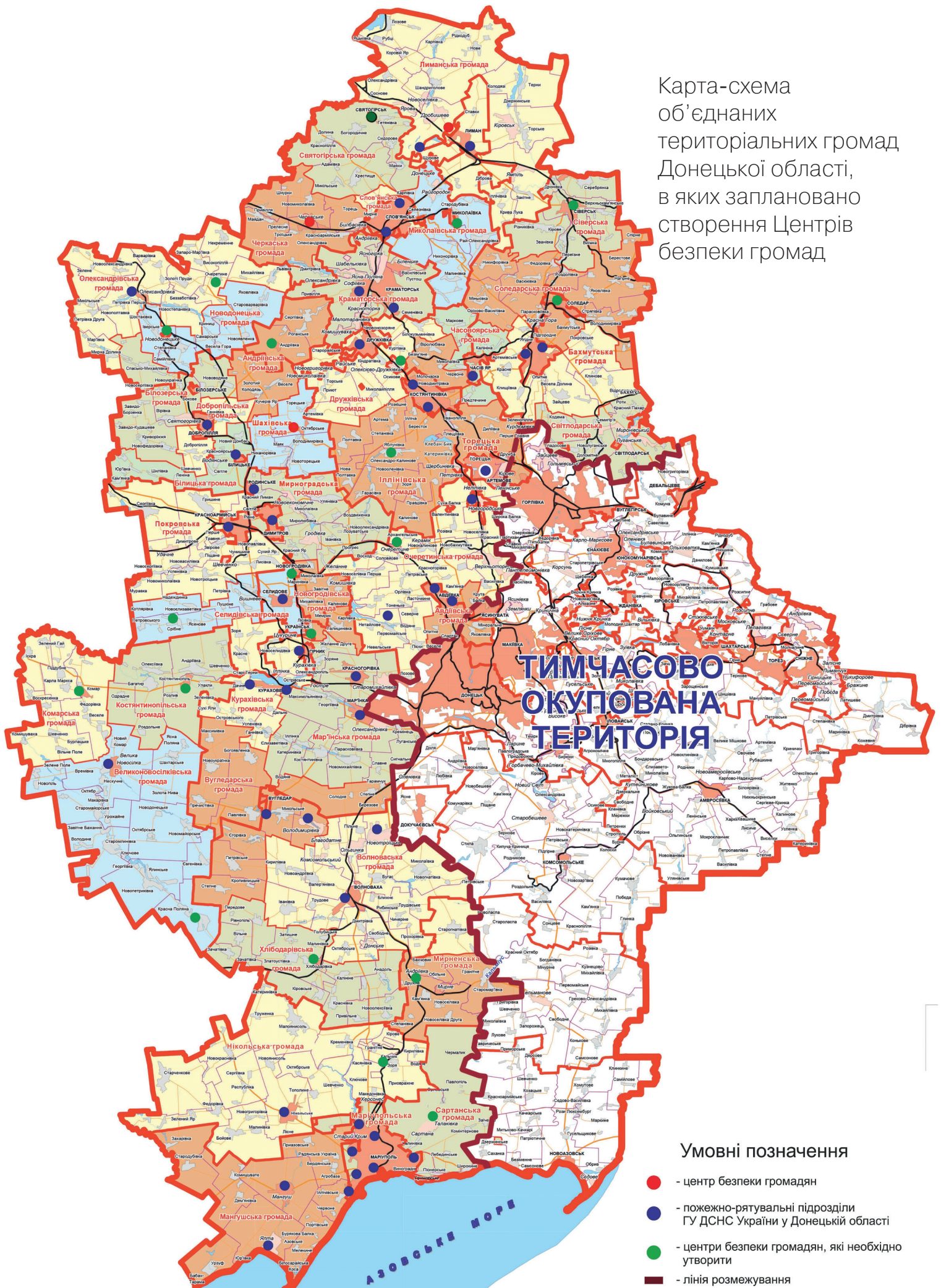
Буде розмазане сонце за плакатним вікном.
Буде холерна яма, залита вапном.
Буде криваве взуття на жіночих ногах,
вимучені вартові в прикордонних снігах,

підстрелений листоноша з порожнім мішком,
підвішений за ребро священник із безжурним смішком,
цвинтарна тиша, гамір комендатур,
списки загиблих, друковані без коректур,

такі безкінечні, що навіть часу не стає
шукати в них щоранку ім'я своє.

Карта-схема
об'єднаних
територіальних громад
Донецької області,
в яких заплановано
створення Центрів
безпеки громад

Артем Вівдич,
директор Донецького
"Центру розвитку місцевого
самоврядування"

Олег Левченко,
директор Вінницького
"Центру розвитку місцевого
самоврядування"

Олександр Хоруженко,
директор Сумського
"Центру розвитку місцевого
самоврядування"

Центр розвитку місцевого самоврядування
Local government development centre
Сумський Центр розвитку місцевого самоврядування

www.facebook.com/lgdc.sumy

40000, м. Суми, пл. Незалежності 3/1, 1 поверх. Бізнес-центр "Акрополь"

www.decentralization.gov.ua

www.minregion.gov.ua

www.ulead.org.ua

Видавець: ФОП Наталуха А.С.
Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців серія
СМв № 034 від 28.04.09, видане Державним Комітетом телебачення та радіомовлення України.

Друк: ФОП Барабанцева С.Г.

Наклад 1000 прим. Підписано до друку 4.01.2018р.

Ця публікація підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його країн-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.

Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми "U-LEAD з Європою", Європейського Союзу та його країн-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції.

За підтримки Програми "U-LEAD з Європою"

